

دانشگاه فنی و مرفه ای شهید چمران اهواز
جزء مسابرداری مالی، مقطع کاردانی مسابرداری

وزارت علوم تحقیقات و فناوری
دانشگاه فنی و حرفه ای
دانشگاه فنی و حرفه ای استان خوزستان
آموزشکده فنی و حرفه ای شهید چمران اهواز

نام درس: حسابداری مالی

نام رشته: حسابداری

مدرس: آقای رضا محمدی پور

شماره جلسه: یک

مقطع تحصیلی درس: کاردانی حسابداری

حسابداری مالی

هدف اصلی حسابداری مالی طبقه بندی و ثبت جزئیات مبادله به تعبیر پولی است تا امکان آماده کردن ترازنامه ها و صورت های مالی شرکت (صورت سود و زیان و ترازنامه) برای استفاده توسط طرف های برون سازمانی است. به طور کلی، اصول حسابداری و قوانین شرکت می طلبد که شرکت ها بصورت دوره ای اطلاعات اساسی معینی را به سهامداران ارائه کنند و در عین آنکه اطلاعات حسابداری مالی فواید و کاربردهای بدیهی در یک شرکت دارد، هدف اصلی از مطالعه حسابداری مالی، توجه به نیازهای استفاده کنندگان برون سازمانی صورت های مالی منتشر شده است.

فصل اول : صورتهای مالی

هدف صورتهای مالی:

هدف صورتهای مالی، ارائه اطلاعاتی تلخیص و طبقه بندی شده درباره وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف پذیری مالی واحد تجاری است که برای طیفی گسترده از استفاده کنندگان صورتهای مالی در اتخاذ تصمیمات اقتصادی مفید واقع شود. صورتهای مالی همچنین نتایج ایفای وظیفه مباشرت مدیریت یا حسابداری آنها را در قبال منابعی که در اختیارشان قرار گرفته است، نشان می دهد.

مسئولیت صورتهای مالی:

مسئولیت تهیه و ارائه صورتهای مالی با هیأت مدیره یا سایر ارکان اداره کننده واحد تجاری است.

رویه های حسابداری:

مدیریت واحد تجاری باید رویه های حسابداری را به گونه ای انتخاب و اعمال کند که صورتهای مالی با تمام الزامات استانداردهای حسابداری مربوطه مطابقت داشته باشد. در صورت نبود استاندارد خاص،

دانشگاه فنی و مرفه ای شهید پیمان اهواز
جزء مسابرداری مالی، مقطع کاردانی مسابرداری

مدیریت باید رویه ها را به گونه ای تعیین کند، تا اطمینان یابد، صورتهای مالی اطلاعاتی را فراهم می آورد که:

الف . به نیازهای تصمیم گیری استفاده کنندگان مربوط است،

ب . قابل اتکاست به گونه ای که:

۱ وضعیت مالی و عملکرد مالی واحد تجاری را صادقانه بیان می کند،

۲ منعکس کننده محتوای اقتصادی و نه فقط شکل حقوقی معاملات و سایر رویدادهاست ،

۳ بیطرفانه یعنی عاری از تمایلات جانبدارانه است ،

۴ محتاطانه است،

۵ از تمام جنبه های با اهمیت، کامل است.

تداوم فعالیت:

صورتهای مالی باید بر مبنای تداوم فعالیت تهیه شود. مگر اینکه مدیریت قصد انحلال یا توقف عملیات واحد تجاری را داشته باشد، یا عملاً ناچار به انجام این امر شود . در مواردی که مدیریت از رویدادها و شرایطی آگاهی یابد که ممکن است ابهام اساسی نسبت به توانایی تداوم فعالیت واحد تجاری ایجاد کند، این ابهام باید افشا شود . چنانچه صورتهای مالی بر مبنای تداوم فعالیت تهیه نشود، این واقعیت باید همراه با مبنای تهیه صورتهای مالی و اینکه چرا واحد تجاری فاقد تداوم فعالیت تلقی شده است، افشا شود. تداوم فعالیت به معنای ادامه عملیات واحد تجاری در آینده قابل پیش بینی است. یعنی در تهیه و ارائه صورتهای مالی، هیچ قصد یا الزامی به انحلال واحد تجاری یا کاهش قابل توجه در حجم عملیات واحد تجاری فرض نمی شود.

مبنای تعهدی

به استثنای اطلاعات مربوط به جریان های نقدی، واحد تجاری باید صورتهای مالی خود را بر مبنای تعهدی تهیه کند. در مبنای تعهدی، معاملات و سایر رویدادها در زمان وقوع (و نه در زمان دریافت یا پرداخت وجه نقد) شناسایی و در اسناد و مدارک حسابداری ثبت می شود و در صورتهای مالی دوره های مربوط انعکاس می یابد.

ثبات رویه در نحوه ارائه صورتهای مالی

نحوه ارائه و طبقه بندی اقلام در صورتهای مالی از یک دوره به دوره بعد نباید تغییر کند مگر در مواردی که:
الف . تغییری عمده در ماهیت عملیات واحد تجاری یا تجدید نظر در نحوه ارائه صورتهای مالی حاکی از این باشد، که تغییر مزبور به ارائه مناسب تر معاملات یا سایر رویدادها منجر شود،
ب . تغییری در نحوه ارائه، به موجب یک استاندارد حسابداری الزامی شود.

تهاتر

داراییها و بدهیها نباید با یکدیگر تهاتر شود، مگر اینکه تهاتر آنها طبق استاندارد حسابداری دیگری الزامی یا مجاز باشد.

اقلام درآمد و هزینه باید تنها زمانی تهاتر شود که:

- الف . یک استاندارد حسابداری تهاتر مزبور را الزامی یا مجاز کرده باشد، یا
- ب . درآمدها و هزینه های غیرعملیاتی که از معاملات و رویدادهای واحد یا مشابه حاصل می شود، با اهمیت نباشد. چنین مبالغی باید با یکدیگر جمع شود.

اطلاعات مقایسه ای

صورت‌های مالی باید در برگیرنده اقلام مقایسه ای دوره قبل باشد، به جز در مواردی که یک استاندارد حسابداری نحوه عمل دیگری را مجاز یا الزامی کرده باشد. اطلاعات مقایسه ای تشریحی تا جایی باید افشا شود که جهت درک صورت‌های مالی دوره جاری مربوط، تلقی گردد.

دوره گزارشگری

صورت‌های مالی باید حداقل به طور سالانه ارائه شود. در شرایط استثنایی که تاریخ ترازنامه واحد تجاری تغییر می‌کند و صورت‌های مالی برای دوره ای کوتاهتر از یکسال ارائه می‌شود، واحد تجاری باید علاوه بر دوره زمانی تحت پوشش صورت‌های مالی، موارد زیر را افشا کند:

الف. دلیل بکار گرفتن دوره کمتر از یکسال،

ب. این واقعیت که مبالغ مقایسه ای مربوط به صورت سود و زیان، صورت سود و زیان جامع، صورت جریان وجوه نقد و یادداشتهای توضیحی مربوط، قابل مقایسه نیست.

اجزای صورت‌های مالی

مجموعه کامل صورت‌های مالی شامل اجزای زیر است:

الف. صورت‌های مالی اساسی:

۱- ترازنامه

۲- صورت سود و زیان

۳- صورت سود و زیان جامع

۴- صورت جریان وجوه نقد.

ب. یادداشتهای توضیحی.

معادله حسابداری :

دارایی = بدهی + سرمایه

دارایی عبارت است از : منابع اقتصادی متعلق به یک واحد اقتصادی که انتظار میرود در آینده منفعتی برای واحد اقتصادی ایجاد نماید.

بدهی عبارت است از : حقوق مالی اشخاصی غیر از مالک نسبت به داراییهای یک واحد اقتصادی

سرمایه عبارت است از : حق یا ادعای مالی مالکین نسبت به داراییهای یک واحد اقتصادی

آقای تمدن شرکت تمدن را افتتاح نموده و برای تأسیس آن، مبلغ ۳/۰۰۰/۰۰۰ ریال به حساب بانک واریز

نمود   دارایی ۳/۰۰۰/۰۰۰ = بدهی ۰ + سرمایه ۳/۰۰۰/۰۰۰

آقای تمدن میز و صندلی مورد نیاز شرکت را به مبلغ ۱۰۰/۰۰۰ ریال به عنوان نسیه خرید کرد

دارایی ۳/۱۰۰/۰۰۰ = بدهی ۱۰۰/۰۰۰ + سرمایه ۳/۰۰۰/۰۰۰

نام درس: حسابداری مالی

نام رشته: حسابداری

مدرس: آقای رضا محمدی پور

شماره جلسه: دو

مقطع تحصیلی درس: کاردانی حسابداری

فصل دوم - ترازنامه

ترازنامه: اطلاعاتی که در ترازنامه ارائه می شود باید حداقل حاوی اقلام اصلی زیر باشد:

- الف . داراییهای ثابت مشهود،
- ب . داراییهای نامشهود،
- ج . سرمایه گذاریها،
- د . موجودی مواد و کالا،
- ه . حسابها و اسناد دریافتی تجاری و سایر حسابها و اسناد دریافتی ،
- و . موجودی نقد،
- ز . حسابها و اسناد پرداختی تجاری و سایر حسابها و اسناد پرداختی ،
- ح . ذخیره مالیات ،
- ط . ذخیره مزایای پایان خدمت کارکنان ،
- ی . بدهیهای بلندمدت ،
- ک . سهم اقلیت ،
- ل . سرمایه و اندوخته ها.

دانشگاه فنی و مرفه ای شهید پیمان اهواز
جزء مسابرداری مالی، مقطع کاردانی مسابرداری

ترازنامه عبارت است از صورت حسابی که دارائیها، بدهیها و سرمایه مالک یک واحد اقتصادی را در یک تاریخ معین نشان می دهد.

محدودیتهای ترازنامه: محدودیت های ترازنامه عبارتند از:

الف) عدم انعکاس ارزش جاری واحد تجاری

ب) حذف برخی از اقلام بدلیل مشکلات اندازه گیری

ج) استفاده از قضاوت و برآورد در تعیین برخی از اقلام

دال) ترازنامه اطلاعاتی در خصوص مدیریت کارا و یا حسن شهرت و... به ما نمی دهد.

تعاریف

داراییها در ترازنامه به دو قسمت جاری (کوتاه مدت) و غیر جاری (بلند مدت) تقسیم می شوند، یک دارایی زمانی به عنوان دارایی جاری طبقه بندی می شود که:

الف. انتظار رود طی چرخه عملیاتی معمول واحد تجاری یا ظرف یکسال از تاریخ ترازنامه، هر کدام طولانی تر است، مصرف یا فروخته شود، یا به وجه نقد یا دارایی دیگری که نقدشدن آن قریب به یقین است، تبدیل شود،

ب. وجه نقد یا معادل وجه نقدی باشد که استفاده از آن محدود نشده است.

وجه نقد: به موجودی نقد و سپرده های دیداری نزد بانکها و مؤسسات مالی اعم از ریالی و ارزی (شامل سپرده سرمایه گذاری کوتاه مدت بدون سررسید) اطلاق می گردد .

ویژگی دیداری بودن در مورد اقلام تشکیل دهنده وجه نقد، بدین معنی است که این اقلام بدون اطلاع قبلی قابل برداشت یا مطالبه باشد. سپرده های سرمایه گذاری بلندمدت، وجه نقد تلقی نمی شود، زیرا هدف از

نگهداری آنها تحصیل سود است.

معادل وجه نقد: عبارت از سرمایه‌گذاریهای کوتاه‌مدت سریع‌التبدیل به وجه نقد است که احتمال خطر کاهش در ارزش آن ناچیز بوده و به آسانی و بدون اطلاع قبلی قابل تبدیل به مبلغ معینی جه نقد باشد و موعد آن در زمان تحصیل تا سررسید حداکثر سه ماه باشد

نکته: هرگاه در استفاده از وجوه نقد محدودیتی وجود داشته باشد، نمی توان آن وجوه (وجوه محدود شده) را به عنوان مانده وجوه نقد گزارش نمود. به عنوان مثال موجودی حساب جاری واحد تجاری که به دستور مقامات قضایی در بانک مسدود شده است، نباید جزء وجوه نقد محسوب گردد (لازم به ذکر است که اینگونه موارد تحت سرفصل سایر دارایی ها در ترازنامه طبقه بندی و گزارش خواهد شد).

معیار های شناخت داراییهای ثابت مشهود یک قلم دارایی ثابت مشهود زمانی به عنوان دارایی شناسایی می شود که:

الف) بهای تمام شده دارایی برای شرکت ، بگونه ای اتکاپذیر قابل اندازه گیری باشد . ب) دارای عمر دائمی یا نسبتاً طولانی (الزاماً بیش از یک سال) و منافع آتی قابل اندازه گیری باشد . پ) دارای موجودیت عینی باشد . ت) برای تولید یا عرضه کالا و خدمات ، اجاره به دیگران یا مقاصد اداری ، توسط واحد تجاری نگه داشته شده است و در عملیات شرکت بطور موثر مورد استفاده قرار می گیرد . ث) به قصد بهره برداری مداوم و بیش از یک دوره مالی خریداری یا ساخته شده باشد . ج) فروش آن در دوره عادی عملیات تجاری مورد نظر نباشد . چ) به قصد سرمایه گذاری خریداری نشده باشد

چه زمانی مخارج انجام شده برای یک دارایی به بهای تمام شده منظور می گردد؟

مخارج مرتبط با دارایی ثابت مشهود تنها زمانی به مبلغ دفتری دارایی اضافه می شود که مخارج انجام شده موجب بهبود وضعیت دارایی گردد، و به گونه ای که شواهد کافی مبنی بر وقوع جریان منافع اقتصادی ناشی از این مخارج به درون واحد تجاری وجود داشته باشد.

نمونه هایی از مخارجی که باعث بهبود وضعیت دارایی که منجر به افزایش منافع اقتصادی دارایی می شود به شرح زیر است:

- الف. اصلاح فنی ماشین آلات به منظور افزایش عمر مفید، شامل افزایش در ظرفیت تولید آن.
- ب. بهسازی قطعات ماشین آلات به منظور دستیابی به بهبودی قابل ملاحظه در کیفیت محصول.
- ج. بکارگیری فرایندهای تولیدی جدید که موجب کاهش قابل ملاحظه در برآورد قبلی مخارج عملیاتی گردد.

داراییهای ثابت مشهود ممکن است برای مقاصد زیست محیطی یا ایمنی تحصیل شود. اگرچه تحصیل این داراییها، منافع اقتصادی آتی هیچ یک از اقلام مشخص داراییهای ثابت مشهود موجود را به طور مستقیم افزایش نمی دهد، اما ممکن است برای تحصیل منافع اقتصادی آتی سایر داراییهای واحد تجاری ضروری باشد. در این حالت، این داراییها واجد شرایط شناخت است، زیرا تحصیل آن، واحد تجاری را قادر میسازد منافع اقتصادی آتی که از داراییهای مربوط کسب می کند بیشتر از حالتی باشد که این داراییها تحصیل نشده است.

برای مثال، یک تولیدکننده مواد شیمیایی ممکن است در اجرای مقررات حفاظت از محیط زیست، ملزم به نصب دستگاههای جدیدی برای تولید و ذخیره مواد شیمیایی خطرناک شود. این دستگاهها به عنوان دارایی شناسایی می شود، زیرا واحد تجاری بدون وجود آنها قادر به تولید و فروش مواد شیمیایی نخواهد بود.

اجزای بهای تمام شده

بهای تمام شده یک قلم دارایی ثابت مشهود شامل موارد زیر است:

دانشگاه فنی و مرفه ای شهید پیمان اهواز
جزء مسابرداری مالی، مقطع کاردانی مسابرداری

۱. قیمت خرید + عوارض گمرکی + مالیاتهای غیر قابل استرداد خرید، بعد از کسر تخفیفات تجاری
۲. هرگونه مخارجی که متحمل میشویم تا دارایی به وضعیت قابل بهره برداری برسد.
۳. برآورد اولیه مخارج پیاده سازی و برچیدن دارایی و بازسازی محل آن از بابت تعهدی که تقبل میشود. (مثلا زمانی که متعهد میشویم تا بعد از پایان فعالیت بر روی یک معدن، زمین آن را بازسازی و به حالت اولیه برگردانیم).

- موارد زیر نمونه هایی از مخارجی است که بطور مستقیم یا غیرمستقیم قابل انتساب به دارایی است:
- الف. هزینه حقوق و مزایای کارکنانی که بطور مستقیم در ساخت دارایی ثابت مشهود مشارکت داشته اند.
  - ب. مخارج آماده سازی محل نصب،
  - ج. مخارج حمل و نقل اولیه،
  - د. مخارج نصب و مونتاژ،
  - ه. مخارج تولید آزمایشی دارایی، پس از کسرخالص عواید حاصل از فروش اقلام تولید شده (نظیرنمونه تولید شده هنگام آزمایش تجهیزات)،
  - و. حق الزحمه خدمات فنی و حرفه ای،
  - ز. مخارج سربار عمومی مرتبط با رساندن دارایی به وضعیت قابل بهره برداری مانند حقوق مدیر پروژه های سرمایه ای.

- موارد زیر نمونه مخارجی است که در بهای تمام شده دارای یهای ثابت مشهود منظور نمی شود:
- الف. مخارج افتتاح تأسیسات جدید،
  - ب. مخارج معرفی کالا یا خدمات جدید (شامل مخارج تبلیغات و آگهی)،

دانشگاه فنی و مرفه ای شهید پیمان اهواز
جزء مسابداری مالی، مقطع کاردانی مسابداری

ج . مخارج برقراری فعالیتهای تجاری در مکانهای جدید یا با مشتریان جدید(شامل مخارج آموزش کارکنان).

د . مخارج اداری به استثنای موارد مرتبط با داراییهای ایجاد شده در مرحله قبل از بهره برداری“

ه . سایر مخارج سربار عمومی غیرمرتبط با رساندن دارایی به وضعیت قابل بهره برداری اندازه گیری پس از شناخت

سؤال-مثال زیر به شما کمک خواهد کرد تا موضوع را بهتر درک نمایید. موضوع مربوط به خرید یک ماشین آلات است:

قیمت پیش فاکتور ۸۰,۰۰۰,۰۰۰ / جریمه خودرو حمل کننده ۶۰۰,۰۰۰ /مخارج تولید آزمایشی ۳,۰۰۰,۰۰۰ /مخارج معرفی محصولات ۸۰۰,۰۰۰ /مخارج حمل و بیمه و باربری ۹۰۰,۰۰۰ /مخارج نصب و مونتاژ ۱,۰۰۰,۰۰۰ /درآمد حاصل از فروش نمونه ۲۴۰۰,۰۰۰ /مخارج افتتاح دارایی ۳۰۰,۰۰۰ /مالیات و عوارض گمرکی ۵۰۰,۰۰۰ /تخفیفات تجاری ۱۵۰۰,۰۰۰

جواب:

بهای تمام شده ماشین آلات		
۸۰/۰۰۰/۰۰۰	قیمت پیش فاکتور	
-۱/۵۰۰/۰۰۰	تخفیفات تجاری	
۵۰۰/۰۰۰	عوارض گمرکی و مالیات	
۹۰۰/۰۰۰	مخارج حمل و بیمه باربری	
۱/۰۰۰/۰۰۰	مخارج نصب و مونتاژ	
۳/۰۰۰/۰۰۰	مخارج تولید آزمایشی	

دانشگاه فنی و مرفه ای شهید پیمان اهواز
جزء مسابرداری مالی، مقطع کاردانی مسابرداری

۲/۴۰۰/۰۰۰-	درآمد حاصل از فروش نمونه	
۸۱/۵۰۰/۰۰۰	بهای تمام شده ماشین آلات	

ثبت حسابداری می زنیم :

ماشین آلات ۸۱۵۰۰,۰۰۰

هزینه متفرقه ۱۷۰۰,۰۰۰ شامل: هزینه جریمه، معرفی و مخارج مربوط به افتتاحیه

بانک ۸۳۲۰۰,۰۰۰

سؤال: فرض کنید بهای تمام شده کالای خریداری شده شرکت آلفا ۶۰/۰۰۰ ریال باشد و برگشت از خرید ۷/۰۰۰ ریال و تخفیفات نقدی خرید معادل ۲/۰۰۰ ریال باشد. محاسبه خرید خالص به شرح زیر است :

(تخفیفات نقدی خرید + برگشت از خرید و تخفیفات) - قیمت تمام شده کالای خریداری شده = خرید خالص

$$= 51000 = (7000 + 2000) - 60000$$
 خرید خالص

نام درس: حسابداری مالی

نام رشته: حسابداری

مدرس: آقای رضا محمدی پور

شماره جلسه: سه

مقطع تحصیلی درس: کاردانی حسابداری

مهم * * * * * معمولاً انگیزه دلایل افزایش سرمایه از محل تجدید ارزیابی دارایی ها می تواند یکی از حالت های زیر باشد:

- شرکت هایی که سوددهی قابل قبولی دارند و گردش مالی خوبی را ایجاد کرده اند
- شرکت و موسساتی که در حال ورشکستگی و انحلال هستند
- بانک ها و بیمه ها و موسسات مالی اعتباری

شرکت هایی که اوضاع مناسبی ندارند برای خروج از شرایط ورشکستگی دست به این اقدام می زنند و همچنین شرکت های دارای نسبت با بدهی بالایی در ارتباط با حقوق صاحبان سهام مواجه هستند و توانایی دریافت وام جدید را ندارند اقدام به این نوع افزایش سرمایه می کنند که البته باید مشمول ماده ۱۴۱ قانون تجارت قرار بگیرند و هر شرکتی امکان پیاده سازی ندارد.

بدهی احتمالی:

تعهدی غیرقطعی است که از رویدادهای گذشته ناشی می شود و وجود آن تنها از طریق وقوع یا عدم وقوع یک یا چند رویداد نامشخص آتی که بطور کامل در کنترل واحد تجاری نیست، تأیید خواهد شد، یا

ب . تعهدی فعلی است که از رویدادهای گذشته ناشی می شود اما بدلائل زیر شناسایی نمی شود:

۱. خروج منافع اقتصادی برای تسویه تعهد محتمل نیست.
۲. مبلغ تعهد را نمی توان با قابلیت اتکای کافی اندازه گیری کرد.

رویدادهای بعد از تاریخ ترازنامه :

رویدادهای مطلوب و نامطلوبی است که بین تاریخ ترازنامه و تاریخ تأیید صورتهای مالی رخ می دهد. این رویدادها را می توان به دو گروه طبقه بندی کرد:

۱- رویدادهای تعدیلی: واحد تجاری باید به منظور انعکاس رویدادهای تعدیلی بعد از تاریخ ترازنامه، مبالغ شناسایی شده در صورتهای مالی خود را تعدیل کند.

الف. حل و فصل یک دعوای حقوقی بعد از تاریخ ترازنامه که وجود تعهد فعلی واحد تجاری در تاریخ ترازنامه را تأیید می کند.

ب. اطلاعات دریافتی بعد از تاریخ ترازنامه بیانگر آن باشد که ارزش یک دارایی در تاریخ ترازنامه کاهش یافته یا مبلغ زیان کاهش ارزش شناسایی شده قبلی برای آن دارایی نیازمند تعدیل است، برای مثال :

-ورشکستگی یک مشتری که بعد از تاریخ ترازنامه رخ می دهد، معمولاً مؤید وجود زیان در مورد یک حساب دریافتنی تجاری در تاریخ ترازنامه است و واحد تجاری لازم است مبلغ دفتری حسابهای دریافتنی تجاری را تعدیل کند، و

-فروش موجودی کالا بعد از تاریخ ترازنامه ممکن است شواهدی درباره خالص ارزش فروش آنها در تاریخ ترازنامه فراهم کند.

ج. مشخص شدن بهای تمام شده داراییهای خریداری شده یا عواید حاصل از فروش داراییها بعد از تاریخ ترازنامه، چنانچه معاملات قبل از تاریخ ترازنامه انجام شده باشد،

د. تعیین مبلغ پرداختهای مربوط به مشارکت در سود یا پاداش بعد از تاریخ ترازنامه، در صورتی که واحد تجاری در تاریخ ترازنامه تعهد فعلی قانونی یا عرفی برای چنین پرداختهایی، در نتیجه رویدادهای قبل از تاریخ مذکور، داشته باشد،

ه. تصویب سود سهام توسط مجمع عمومی شرکتهای فرعی و وابسته برای دوره یا دوره‌های قبل از تاریخ ترازنامه شرکت اصلی یا همزمان با آن،

و. دریافت وجه یا مشخص شدن مبلغ قابل وصول بابت ادعاهای خسارت از شرکتهای بیمه که در تاریخ ترازنامه در مرحله مذاکره بوده است، و

ز. کشف موارد تقلب یا اشتباهی که حاکی از نادرست بودن صورتهای مالی است.

رویدادهای غیرتعدیلی بعد از تاریخ ترازنامه

واحد تجاری نباید به منظور انعکاس رویدادهای غیرتعدیلی بعد از تاریخ ترازنامه، مبالغ شناسایی شده در صورتهای مالی خود را تعدیل کند.

نمونه‌ای از رویداد غیرتعدیلی بعد از تاریخ ترازنامه، کاهش ارزش بازار سرمایه‌گذاریها بین تاریخ ترازنامه و تاریخ تأیید صورتهای مالی است. کاهش ارزش بازار معمولاً به وضعیت

سرمایه گذاریها در تاریخ ترازنامه مربوط نمی شود، بلکه منعکس کننده وضعیت هایی است که پس از تاریخ ترازنامه ایجاد شده است. بنابراین، واحد تجاری مبالغ شناسایی شده از بابت سرمایه گذاریها را در صورتهای مالی خود تعدیل نمی کند. همچنین، واحد تجاری مبالغ افشا شده در مورد سرمایه گذاریها را در تاریخ ترازنامه به روز نمی کند، اگرچه ممکن است براساس الزامات مندرج در بند ۱۹ اطلاعات بیشتری افشا کند.

مثال:

طی سال ۱۳۹۰ یکی از رقبا با ادعای استفاده از علائم تجاری او توسط یک واحد تجاری

دادخواستی ۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریالی

به دادگاه ارائه کرده است.

این واحد تجاری بابت این دادخواست ۵۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال ذخیره در صورتهای مالی پایان

سال ۱۳۹۰ شناسایی کرد.

قبل از تائید صورتهای مالی، دادگاه واحد تجاری را به پرداخت مبلغ ۷۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال

محکوم نمود.

بعد از تاریخ ترازنامه و قبل از تائید و انتشار صورتهای مالی مبلغ ۷۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال

خسارت پرداخت شد.

جواب: با توجه به اینکه در فاصله زمانی بین تاریخ ترازنامه و تاریخ تائید و انتشار صورتهای

مالی دادگاه واحد تجاری را محکوم به پرداخت نموده است در نتیجه خروج منافع اقتصادی

محتمل می باشد از طرفی شرکت مبلغ ۵۰ میلیون ذخیره لازم را در پایان سال شناسایی نموده

$$۷۰-۵۰=۲۰$$

است لذا معادل مبلغ

شناسایی ذخیره و ثبت اصلاحی در پایان سال الزامی می باشد در نتیجه:

هزینه غیر عملیاتی ۲۰

ذخیره دعاوی حقوقی ۲۰

و سپس تعدیل صورتهای مالی

تفاوت اصلی ذخایر و سایر حسابهای پرداختنی

ذخایر را می توان از سایر بدهیها مانند حسابهای پرداختنی تجاری و سایر حسابها و اسناد پرداختنی متمایز کرد، زیرا در مورد زمان تسویه و یا مبلغ آن ابهام وجود دارد. حسابهای پرداختنی تجاری، بدهی بابت کالاها و خدمات دریافت شده ای است که صورتحساب آن دریافت گردیده یا با فروشنده در مورد مبلغ و زمان پرداخت مابه ازای آن توافق شده است. بنابراین وجه تمایز اصلی حسابهای پرداختنی تجاری با ذخایر این است که مبلغ آن با توجه به صورتحساب و زمان پرداخت آن نیز از طریق توافق با فروشنده مشخص می گردد.

چه زمانی باید ذخیره در نظر گرفته شود :

ذخیره باید در صورت احراز معیارهای زیر شناسایی شود:

الف . واحد تجاری تعهدی فعلی (قانونی یا عرفی) دارد که در نتیجه رویدادی در گذشته ایجاد

شده است،

- ب . خروج منافع اقتصادی برای تسویه تعهد محتمل باشد ، و
ج . مبلغ تعهد به گونه ای اتکاپذیر قابل برآورد باشد.
اگر این شرایط احراز نگردد، هیچ ذخیره ای نباید شناسایی شود.

سؤال: مانده حسابهای زیر از دفاتر موسسه خدمات رایانه ای نور در پایان سال مالی ۱۳۸۱

استخراج شده است: ارقام به میلیون ریال

موجودی ملزومات و قطعات ۵۰

سرقفلی فروشگاه ۲۵۰

اوراق مشارکت خریداری شده (به قصد فروش) ۷۰

تجهیزات رایانه ای ۱۳۰

ساختمان ۴۵۰

پیش پرداخت بیمه ۱۲

اثاثه اداری ۶۸

وسائط نقلیه ۷۵

وجوه نقد و بانک ۴۵

سرمایه گذاری بلند مدت در شرکت سهیل ۱۲۵

حساب های پرداختنی ۱۸۵

حساب های دریافتنی ۳۵

اسناد پرداختی ۱۳۲

وام پرداختنی بلند مدت ۱۸۶

پیش دریافت از مشتریان ۴۲

سرمایه ۷۵۰

سود سال جاری ۵۵

برداشت ۴۰

مطلوبست: تهیه ترازنامه طبقه بندی شده موسسه نور در ۱۳۸۱/۱۲/۲۹

سؤال: اطلاعات شرکت مهیار به شرح زیر است:

وجه نقد ۵۰۰ ریال

حسابهای دریافتنی ۳۰۰ ریال

حسابهای دریافتنی بلند مدت ۳۵۰ ریال

موجودی مواد و کالا ۱۵۰ ریال

پیش پرداخت هزینه ۶۰ ریال

سرمایه گذاری کوتاه مدت ۷۰ ریال

داراییهای ثابت مشهود ۱۱۰ ریال

داراییهای نامشهود ۱۵ ریال

ذخیره مالیات ۴۵ ریال

حسابهای پرداختی ۶۰ ریال

ذخیره مزایای پایان خدمات کارکنان ۳۵

سرمایه ؟

مطلوب است با توجه به اطلاعات ارائه شده فوق، ترازنامه طبقه بندی شده شرکت مهیار را تهیه و تنظیم نمایید؟

سؤال دو: با توجه به اطلاعات زیر طبقه هر یک از سرفصلهای ترازنامه را مشخص نمایید؟

- ۱- صندوق ریالی
- ۲- سپرده شرکت در مناقصه و مزایده و سپرده های گمرکی و وجوه در راه و سایر سپرده ها
- ۳: چکهای و اسناد در جریان وصول و چکهای نزد صندوق
- ۴: اسناد و اخواست شده و ذخیره مطالبات مشکوک الوصول
- ۵: سپرده های کوتاه مدت نزد بانکها و سهام سایر شرکتها
- ۶: موجودی مواد اولیه، قطعات-کرایه حمل موجودی ها،
- ۷: پیش پرداخت خرید مواد-خرید خدمات-بیمه-پیش پرداخت اجاره
- ۸: پیش پرداخت هزینه های جاری
- ۹: ساختمان-تاسیسات-ماشین آلات -ابزارها و قالبها- اثاثیه
- ۱۰: سرمایه گذاری در شرکتها تابعه و وابسته- سپرده ها و مطالبات و وام های اعطائی بلند مدت بلند مدت
- ۱۱ حق الامتیازها - سرقفلی- ودیعه آب- ودیعه برق- ودیعه تلفن- ودیعه گاز- سایر ودایع- نرم افزار ها- سیستمها و روشها
- ۱۲: مالیات بر درآمد شرکت و مالیات حقوق - حقوق پرداختی
- ۱۳: سپرده های دریافتی مزایده و مناقصه- سپرده های دریافتی حسن انجام کار- سایر سپرده های دریافتی
- ۱۴: حسابهای پرداختی بلند مدت - وامهای پرداختی بلند مدت - فروش اقساطی

جوابها:

- ۱: موجودی نقد و بانک-دارایی جاری
- ۲: سپرده های کوتاه مدت- دارایی جاری
- ۳: اسناد دریافتنی-دارایی جاری
- ۴: حسابهای دریافتنی تجاری- دارایی جاری
- ۵: سرمایه گذاری کوتاه مدت و اسناد دریافتنی- دارایی جاری
- ۶: موجودی مواد و کالا -دارایی جاری
- ۷: پیش پرداخت - دارایی جاری
- ۸: پیش پرداخت-دارایی جاری
- ۹: اموال و ماشین آلات- داراییهای غیر جاری
- ۱۰: سرمایه گذاری بلند مدت- داراییهای خیر جاری
- ۱۱: سایر داراییها - داراییهای غیر جاری
- ۱۲: سایر حسابهای پرداختنی- بدهیهای جاری
- ۱۳: سپرده های دریافتنی- بدهیهای جاری
- ۱۴: حسابها و اسناد پرداختنی- بدهی غیر جاری

سؤال: زمین و ساختمانی را به طور یکجا خریداری کرده ایم آیا می شود برای هر دو دارایی یک استهلاک مشترک در نظر گرفت؟

زمین و ساختمان ، داراییهای مجزا هستند و حتی اگر باهم تحصیل شوند ، جداگانه به حساب گرفته می شوند .زمین به استثنای مواردی نظیر معادن و محلهای دفن زباله معمولاً عمر نامحدود دارد و لذا مستهلک نمی شود .ساختمان عمر محدود دارد و بنابراین دارایی استهلاک پذیر است

دانشگاه فنی و مرفه ای شهید پیمان اهواز
جزء مسابرداری مالی، مقطع کاردانی مسابرداری

افزایش در ارزش زمینی که ساختمان در آن بنا شده است بر مبلغ استهلاک پذیر ساختمان اثر
نمی گذارد.

نام درس: حسابداری مالی

نام رشته: حسابداری

مدرس: آقای رضا محمدی پور

شماره جلسه: چهارم

مقطع تحصیلی درس: کاردانی حسابداری

سؤال: سرقتی محل کسب را شرح دهید؟

سرقتی محل کسب، حقی است که واحد تجاری به جهت تقدم در اجاره، موقعیت یا جذب مشتری نسبت به محلی پیدا می کند. این حق در میان عموم به عنوان سرقتی شناخته شده است لیکن در حسابداری برای تمایز این حق و سرقتی مربوط به تحصیل سایر واحدها یا گروه داراییها، استفاده از واژه "سرقتی محل کسب" مناسبتر است. سرقتی محل کسب تنها زمانی به عنوان دارایی قابل شناسایی است که از اشخاص دیگر در مقابل پرداخت وجه نقد یا معادل نقد یا سایر مابه ازاهای غیر نقد خریداری شده باشد. اگرچه حق مزبور متصل به یک دارایی مشهود است، اما خرید و فروش آن بدون واگذاری مالکیت امکان پذیر است و بنابراین انعکاس آن تحت سر فصل داراییهای نامشهود مناسب است. سرقتی محل کسب عمر مفید نامعین دارد و عموماً قابل بازیافت است زیرا اگر مستاجر این حق را به طور قانونی تحصیل کرده باشد، حتی در صورت اجبار مالک، تخلیه در مقابل دریافت سرقتی صورت می گیرد.

سؤال: تاریخ تأیید صورتهای مالی: چه تاریخی می باشد؟

تاریخی است که مدیریت، صورتهای مالی را به طور رسمی و برای آخرین بار به منظور انتشار، تأیید میکند. تاریخ تأیید صورتهای مالی تلفیقی، تاریخی است که صورتهای مالی توسط مدیریت واحد تجاری اصلی به منظور انتشار تأیید می شود

نکته: طبقه بندی دارایی غیرجاری به عنوان نگهداری شده برای فروش باید تنها پس از احراز شرایط زیر صورت گیرد:

الف. دارایی غیرجاری برای فروش فوری در وضعیت فعلی آن، مرسوم و معمول است، آماده باشد،

ب. فروش آن بسیار محتمل باشد.

۱۳- مثال ۱

واحد تجاری تا زمان تکمیل ساختمان جدید دفتر مرکزی، به استفاده از این ساختمان ادامه خواهد داد. واحد تجاری قصد ندارد پیش از تکمیل ساختمان جدید، ساختمان فعلی را تخلیه و به خریدار منتقل کند. آیا واحد تجاری می تواند ساختمان را در قسمت داراییهای جاری و آماده برای فروش نگهداری کند؟

جواب: تأخیر در زمان بندی انتقال ساختمان فعلی که توسط واحد تجاری (فروشنده) تحمیل شده است، نشانگر آن است که ساختمان برای فروش فوری آماده نمی باشد. حتی اگر یک تعهد قطعی خرید برای انتقال آتی ساختمان فعلی در دست باشد. پس دارایی مورد نظر در قسمت داراییهای غیر جاری (داراییهای ثابت) طبقه بندی می گردد.

۲ مثال

واحد تجاری به اجرای طرح فروش یک دستگاه تولیدی متعهد شده و اقداماتی را برای یافتن خریدار آغاز کرده است. در تاریخ تعهد به اجرای طرح، سفارش های تکمیل نشده مشتریان

نیز وجود دارد. واحد تجاری قصد دارد این دستگاه تولیدی را در حین انجام عملیات به فروش رساند. هر گونه سفارش های تکمیل نشده مشتریان در تاریخ فروش به خریدار منتقل می شود انتقال سفارش های تکمیل نشده مشتریان در تاریخ فروش بر زمان بندی انتقال این دستگاه تأثیری نخواهد داشت .

جواب: با توجه به اینکه در انتقال به خریداری محدودیتی وجود ندارد، نگهداری دارایی ثابت در داراییهای جاری و نگهداری برای فروش بلامانع است.

سؤال: یک واحد تجاری استفاده از یک دستگاه تولیدی را به دلیل کاهش تقاضا برای محصول آن متوقف کرده است . با این حال، دستگاه مزبور در شرایط آماده برای تولید حفظ می شود و انتظار می رود با افزایش تقاضا مجدداً مورد استفاده قرار گیرد.

جواب: این دستگاه نباید، به عنوان دارایی برکنار شده محسوب شود.

سؤال: تعریف سرمایه در گردش

سرمایه در گردش معیاری است که هم برای نشان دادن میزان کارآمدی یک شرکت به کار می رود و هم نشان دهنده سلامت مالی آن در کوتاه مدت است. سرمایه در گردش به شکل زیر محاسبه می شود:

بدهی های جاری - دارایی های جاری = سرمایه در گردش خالص

سؤال: تعریف نسبت سرمایه در گردش

نسبت سرمایه در گردش (دارایی های جاری تقسیم بر بدهی های جاری) مشخص می کند که آیا شرکت، دارایی های جاری و نقد شونده کافی برای پوشش بدهی های کوتاه مدتش دارد یا خیر.

اگر بدهی های جاری یک شرکت از دارایی های آن بیشتر شود ممکن است شرکت در پرداخت بدهی های کوتاه مدت خود به مشکل برخورد کند. بدترین حالت ممکن ورشکستگی است. در صورتی که نسبت سرمایه در گردش شرکت ها در حال کاهش باشد، در طولانی مدت می تواند زنگ خطری باشد که شما را به سمت بررسی عمیق تر وضعیت شرکت هدایت می کند. به طور مثال، ممکن است حجم فروش شرکت در حال کاهش باشد و در نتیجه، مطالبات شرکت رفته رفته کم و کمتر می شود.

نکات مهمی که باید در مورد سرمایه در گردش به خاطر بسپارید
اگر نسبت توضیح داده شده در بالا از یک کمتر باشد، سرمایه در گردش منفی خواهد بود. سرمایه در گردش زیاد (بیشتر از ۲) همیشه خوب نیست، بلکه ممکن است به این نکته اشاره داشته باشد که موجودی کالا بیش از حدی نگه داشته شده یا شرکت پول نقد مازاد خود را سرمایه گذاری نکرده است.

۱. اگر دارایی های جاری از بدهی های جاری بیشتر شود، سرمایه در گردش خالص مثبت خواهد شد و نسبت جاری بزرگتر از عدد یک می شود.
  ۲. اگر دارایی های جاری یا بدهی های جاری مساوی شود سرمایه در گردش خالص صفر، و نسبت جاری برابر با یک خواهد شد.
  ۳. اگر دارایی های جاری از بدهی های جاری کمتر شود، سرمایه در گردش خالص منفی و نسبت جاری از عدد یک کمتر می شود.
- نسبت دارایی های جاری به کل دارایی ها
- نسبت دارایی های جاری به کل دارایی ها ابزاری است که می توان با استفاده از آن، حدود یا میزانی را تعیین کرد که شرکت وجوه خود را در اقلام دارایی های جاری (و نه دارایی های

ثابت) سرمایه‌گذاری کرده است. مقدار این نسبت در گرو تغییراتی است که در دارائی‌های جاری رخ می‌دهد و در عین حال، به میزان دارائی‌های ثابتی که مورد نیاز شرکت است بستگی دارد.

نسبت بدهی‌های جاری به کل دارائی‌ها

این نسبت نشان‌دهنده درجه اتکاء شرکت به منابع مالی کوتاه‌مدت برای تحصیل دارائی‌های شرکت است. مقدار این نسبت تحت‌تأثیر بدهی‌های جاری و منابع دائمی وجوه (مثل حقوق صاحبان سهام) قرار می‌گیرد. در عین حال، مقدار این نسبت نشان‌دهنده این است که مدیریت مالی شرکت خواسته است تا چه حد از بدهی‌های جاری (مثل وام‌های بانکی و اوراق تجاری) به‌عنوان منابع تأمین سرمایه استفاده کند. بنابراین، برای ارزیابی و قضاوت در مورد سیاست‌هایی که شرکت در خصوص مدیریت سرمایه در گردش اتخاذ کرده است، می‌توان از این نسبت استفاده کرد.

نام درس: حسابداری مالی

نام رشته: حسابداری

مدرس: آقای رضا محمدی پور

شماره جلسه: چهارم

مقطع تحصیلی درس: کاردانی حسابداری

تغییر در برآوردهای حسابداری

آثار تغییر در برآوردهای حسابداری باید در تعیین سود یا زیان خالص دوره ای منظور شود که در آن، تغییر صورت گرفته است. بدیهی است چنانچه تغییر مزبور بر دوره های بعدی نیز اثر گذارد، آثار چنین تغییری باید در تعیین سود یا زیان خالص دوره های بعدی منظور شود.

۱- تغییر در برآورد حسابداری ممکن است تنها بر دوره جاری تأثیر داشته باشد یا اینکه دوره جاری و دوره های آتی را توأماً تحت تأثیر قرار دهد. برای مثال تغییر در برآورد مبلغ هزینه مطالبات مشکوک الوصول فوراً شناسایی می شود و تنها بر دوره جاری تأثیر می گذارد، لیکن تغییر در عمر مفید برآوردی یک دارایی بر هزینه استهلاک دوره جاری و هریک از دوره های آتی باقیمانده از عمر مفید دارایی تأثیر دارد. اثر تغییر مرتبط با دوره جاری در هر دو حالت به عنوان درآمد یا هزینه دوره جاری و اثر تغییر در دوره های آتی، در صورت وجود، در همان دوره ها شناسایی می شود.

۲- تغییر در رویه حسابداری یکی از خصوصیات کیفی صورتهای مالی قابل مقایسه بودن آن می باشد. برای نیل به این خصوصیت، ثبات رویه در نحوه عمل حسابداری طی هر دوره مالی و نیز از یک دوره مالی به دوره مالی بعد ضروری است. از اینرو، نباید در رویه های حسابداری تغییری صورت گیرد مگر اینکه به علت رجحان رویه جدید بر رویه پیشین، از نظر ارائه مطلوب تر صورتهای مالی واحد تجاری، تغییر در

رویه حسابداری قابل توجیه باشد یا اینکه تغییر به موجب قوانین آمره یا استانداردهای حسابداری جدید، الزامی شود. یکی از مشخصات تغییر در رویه حسابداری این است که این تغییر، حاصل گزینش بین دو یا چند روش حسابداری است. چنانچه معامله یا رویدادهایی که از نظر ماهیت با معاملات و رویدادهای قبلی به روشنی متفاوت است، لزوم اتخاذ یک روش جدید یا تعدیل روش موجود را ایجاب کند، این اتخاذ یا تعدیل روش تغییر رویه حسابداری محسوب نمی شود.

اثر تعدیلات سنواتی باید از طریق اصلاح مانده سود زیان انباشته ابتدای دوره در صورتهای مالی منعکس گردد. ارقام مقایسه ای صورتهای مالی نیز باید ارائه مجدد شود، مگر آنکه این امر عملی نباشد. در چنین شرایطی موضوع باید در یادداشتهای توضیحی افشا شود. همچنین میزان و ماهیت ارقام تشکیل دهنده تعدیلات سنواتی و دلایل توجیهی تغییر در رویه حسابداری و همچنین این امر که ارقام مقایسه ای صورتهای مالی ارائه مجدد شده است (یا عملی نبودن ارائه مجدد) باید در یادداشتهای توضیحی افشا گردد.

تغییرات حسابداری و اصلاح اشتباهات

۱- تغییر در رویه حسابداری

۲- تغییر در برآورد حسابداری

۳- تغییر در شخصیت حسابداری واحد گزارشگر

تغییر در رویه حسابداری: اگر در رویه حسابداری تغییر صورت گیرد ارقام مقایسه‌های سنوات قبل باید بر مبنای رویه (روش) جدید مجدداً ارائه شود گویی که در سالهای قبل هم از این رویه استفاده می شده است که در این حالت صورتهای مالی سالهای قبل با تعدیلاتی رو به رو میشود که به این تعدیلات «تعدیلات سنواتی» گفته میشود.

دانشگاه فنی و مرفه ای شهید پیمان اهواز
جزء مسابرداری مالی، مقطع کاردانی مسابرداری

نکته: تعدیلات سنواتی در صورت سود و زیان انباشته بعد از سود انباشته اول دوره و همچنین به عنوان آخرین قلم در صورت سود و زیان جامع منظور می شود.

تغییر در رویه حسابداری صورتهای مالی سالهای قبل و سال جاری را مد نظر دارد. (عطف به گذشته)

نکته: اگر ارائه مجدد ارقام مربوط به سنوات قبل امکانپذیر نباشد این موضوع باید افشا شود.

مثلا اگر شرکتی در سال ۱۳۹۰ تصمیم بگیرد روش ارزیابی موجودی کالا را از روش فایفو به روش میانگین موزون تغییر دهد این یک تغییر در رویه حسابداری است.

تغییر در برآوردهای حسابداری

تغییر در برآورد حسابداری: که عطف به گذشته نمیشد با سالهای قبل و گذشته کاری ندارد و فقط دوره جاری و دوره های بعد را تحت تأثیر قرار میدهد به طور مثال تغییر در عمر مفید داراییها- تغییر در روش استهلاک تغییر در درصد ذخیره گیری تغییر در ارزش اسقاط

نکته: هرگاه تشخیص بین تغییر در رویه حسابداری و تغییر در برآورد حسابداری مشکل باشد در این حالت تغییر مزبور تغییر در برآورد حسابداری تلقی شده و باید افشا شود. تغییر در شخصیت حسابداری واحد گزارشگر که همانند تغییر در رویه حسابداری با ارائه مجدد صورتهای مالی سالهای قبل همراه می باشد یعنی دوره های گذشته را تحت تأثیر قرار میدهد به طور مثال تغییر در استفاده از روش ارزشی ویژه برای سرمایه گذارینها استفاده از صورتهای مالی تلفیقی به جای صورتهای مالی جداگانه.

نمونه هایی از تغییر در برآوردهای حسابداری عبارتند از (۱): تغییر در برآورد درصد تضمین محصولات، (۲) تغییر در برآورد ذخیره مطالبات مشکوک الوصول، (۳) تغییر در برآورد عمر مفید داراییها، (۴) تغییر روش استهلاک داراییها در صورتی که این تغییر روش به سبب تغییر قابل ملاحظه در الگوی مصرف منافع اقتصادی مورد انتظار دارایی باشد، (۵) تغییر برآورد ارزش باقیمانده اسقاط (و (۶) تغییر برآورد ذخایر قابل استحصال معادن.

مثال شرکت شهریار در ۸۱/۱/۱ تجهیزات را به مبلغ ۸۴۰۰۰۰ ریال خریداری می کند. در این زمان عمر مفید تجهیزات ۱۵ سال و ارزش باقیمانده صفر ریال برآورد می شود. طی سال ۸۴ شرکت شهریار به این نتیجه می رسد که عمر مفید دارایی از تاریخ تحصیل بیش از ۱۰ سال نیست. مطلوبست محاسبه هزینه استهلاک به روش خط مستقیم در سال ۸۴ و تنظیم سند مربوطه.

هزینه استهلاک از سال ۸۱ تا ۸۳ $840000/15 = 56000$

هزینه استهلاک از سال ۸۴ تا ۹۰ $840000 - (56000 * 3) / (10 - 3) = 96000$

هزینه استهلاک تجهیزات ۵۶۰۰۰

۸۱/۱۲/۲۹) استهلاک انباشته تجهیزات ۵۶۰۰۰

این ثبت تا پایان سال ۸۳ تنظیم می شود

هزینه استهلاک تجهیزات ۹۶۰۰۰

۸۴/۱۲/۲۹) استهلاک انباشته تجهیزات ۹۶۰۰۰

این ثبت تا پایان سال ۹۰ تنظیم می شود.

اصلاح اشتباهات حسابداری

هر گاه در دوره جاری محرز گردد صورتهای مالی آن دوره یا دوره های قبل، در نتیجه وجود اشتباهاتی (نظیر اشتباهات ریاضی و محاسباتی، اشتباه در بکارگیری رویه های حسابداری، تغییر از یک رویه غیر پذیرفته شده حسابداری به یک رویه پذیرفته شده حسابداری و موارد تقلب) به شکلی نادرست ارائه شده، اصلاح آن اشتباهات ضرورت پیدا می کند.

مثال ۱: شرکت زرین در ابتدای سال ۹۰ ماشین آلاتی را به مبلغ ۵۱۰۰۰۰۰۰ ریال خریداری می کند اما حسابداری در تنظیم سند مربوطه اشتباها مبلغ ۵۱۰۰۰۰۰ ریال را به حساب ماشین آلات و حسابهای پرداختی منظور می کند این اشتباه در تاریخ ۹۰/۵/۲۰ کشف می شود

ماشین آلات ۵۱۰۰۰۰۰

سندی که اشتباه ثبت خورده) حسابهای پرداختی ۵۱۰۰۰۰۰

ماشین آلات ۴۵۹۰۰۰۰۰

سند اصلاحی لازم در ۹۰/۵/۲۰ حسابهای پرداختی ۴۵۹۰۰۰۰۰

سئوالات مهم

۱- طبق استانداردهای حسابداری ایران ، یکی از مبانی تهیه صورت های مالی ، مبنای تعهدی است .با ذکر یک مثال در مورد نحوه برخورد با " هزینه های تحقق یافته پرداخت نشده در پایان سال " ، ضمن تشریح موضوع فوق ، بگوئید مبنای مذکور در کدامیک از صورتهای مالی اساسی کاربرد ندارد . در مبنای تعهدی معاملات و سایر رویدادها در زمان وقوع (و نه در زمان دریافت و پرداخت وجه نقد) شناسایی و در اسناد و مدارک حسابداری ثبت و در صورتهای مالی دوره های مربوط انعکاس می یابند . بسیاری از هزینه ها بر مبنای رابطه مستقیم مخارج تحمل شده با درآمدهای تحصیل شده در صورت سود و زیان شناسایی می شوند .

دانشگاه فنی و مرفه ای شهید پیمان اهواز
جزء مسابرداری مالی، مقطع کاردانی مسابرداری

شناسایی هزینه آب ، برق و تلفن اسفند ماه که قبوض مربوط در سال بعد وصول و پرداخت می شوند ، که برای این گونه هزینه ها باید ذخیره منظور نمود . قابل ذکر است که در میان صورتهای مالی اساسی ، تنها صورت جریان وجه نقد(که اطلاعات مربوط به جریان های نقدی را ارائه می کند) بر مبنای نقدی تهیه می شود .

۲- مطابق استاندارد شماره ۳ حسابداری ایران با عنوان "درآمد عملیاتی " ، شرایط تحقق (شناسائی) درآمد ناشی از ارائه خدمات را نام برده و بطور خلاصه توضیح دهید .

زمانی که بتوان ما حاصل معامله ای را که متضمن ورود جریان های نقدی است را بگونه ای اتکا پذیر اندازه گیری نمود ، درآمد قابل شناسایی خواهد بود . اما ما حاصل معامله زمانی به گونه ای اتکا پذیر قابل اندازه گیری است که کلیه شرایط زیر تحقق یافته باشند :

- جریان ورود منافع اقتصادی به درون واحد تجاری محتمل باشد .
- مبلغ درآمد بگونه ای اتکا پذیر قابل اندازه گیری باشد .
- میزان تکمیل معامله بگونه ای اتکاپذیر قابل اندازه گیری باشد .
- مخارجی که در ارتباط با ارائه خدمات تحمل شده یا خواهد شد ، بگونه ای اتکا پذیر قابل اندازه گیری باشد .

۳- منظور از رویدادهای تعدیلی و غیر تعدیلی به عنوان رویدادهای پس از تاریخ ترازنامه چیست؟
رویدادهای تعدیلی : رویدادهای تعدیلی یعنی اینکه شواهدی مبنی بر شرایط موجود در تاریخ ترازنامه فراهم می آورد و مستلزم تغییر ارقام قابل درج در صورتهای مالی است
رویدادهای غیر تعدیلی: این دسته از رویدادها بیانگر شرایط ایجاد شده بعد از تاریخ ترازنامه هستند و باید در یادداشتهای توضیحی صورتهای مالی افشا شود

۴- معیار تشخیص تعمیرات اساسی در مورد دارائی های ثابت را توضیح دهید .

هزینه های انجام شده جهت تعمیرات دارائیهای ثابت به دو دسته تعمیرات اساسی و تعمیرات جزئی تقسیم می شود. تعمیرات اساسی که به حساب قیمت تمام شده دارائیهای ثابت منظور می گردد عبارتند از آن دسته از هزینه های انجام شده ای است که معرف بهسازی دارائی های ثابت بوده و باعث افزایش منافع آتی موجود (بشرح زیر) به میزان بیش از برآورد قبلی گردد :

الف) افزایش عمر مفید دارائی

ب) افزایش کارائی دارائی

ج) بهبود اساسی در کیفیت بازدهی دارائی

سایر تعمیرات دارائیهای ثابت که مشمول موارد فوق نباشد تعمیرات جزئی تلقی می گردد. اینگونه مخارج برای حفظ و نگهداری دارائی ثابت در شرایط عادی عملیاتی انجام می شود و در دوره وقوع بعنوان هزینه در حسابها ثبت می گردد

۵- نحوه ثبت درآمد و هزینه های مربوط به سنوات گذشته در حسابداری تعهدی چگونه است ؟

می دانیم حساب های درآمد و هزینه از حساب های موقت بوده که در پایان هر سال باید بسته شده تا سود و زیان دوره مشخص گردد. حال اگر در اثر اشتباه یا تغییر رویه (روش) حسابداری (مثلا: تغییر روش از نقدی به تعهدی)، درآمد یا هزینه ای مربوط به سال گذشته نباید بعنوان درآمد و هزینه دوره جاری محسوب شود بلکه در واقع تعدیل درآمد ها و هزینه های سال گذشته می باشد که منجر به تعدیل خالص دارایی های ابتدای دوره می شود. حال اگر در پایان سال گذشته صورت های مالی ارائه شده باشد، باید صورت های مالی مقایسه ای سال قبل تجدید ارائه شوند در غیر این صورت باید اطلاعات ابتدای دوره تعدیل گردد

۶- تغییر در عمر مفید ، ارزش اسقاط و روش استهلاک دارائی ثابت مشهود آیاتغییر در روش می باشد ؟
اصولاً آثار تغییر در روش چگونه در صورتهای مالی منعکس میشود؟
خیر تغییرات مذکور تغییر در برآورد است
تغییر در روش از طریقاصلاح و تعدیل مانده حسابهای اول دوره ذی ربط در صورتهای مالی منعکس می گردد.

۷- نحوه ثبت هزینه های تحقق یافته که در سنوات آتی پرداخت می شود راتشریح کنید.
هزینه هایی که تحقق یافته اند و قرار است در سال آتی پرداخت شوند را به دو گروه کلی می توان تفکیک نمود:

- هزینه هایی که میزان مبلغ و زمان آن قطعی بوده که در این حالت به حساب بستانکاران خواهد رفت.
  - هزینه هایی که میزان مبلغ و زمان آن قطعی نبوده وکه در این حالت باید به حساب ذخایر منظور شوند.
- قابل ذکر است که در سال آتی و در زمان تسویه بدهی مذکور ، از حساب های فوق باید تصفیه شوند.

نام درس: حسابداری مالی

نام رشته: حسابداری

مدرس: آقای رضا محمدی پور

شماره جلسه: پنجم

مقطع تحصیلی درس: کاردانی حسابداری

صورت جریان وجه نقد

صورت جریان وجه نقد گزارشی است که اطلاعات مربوط به جریان های وجوه نقد (دریافت ها و پرداخت ها) واحد تجاری را طی یک دوره زمانی معین نشان می دهد. در واقع صورت جریان وجه نقد گزارشی ورود وجه نقد به درون شرکت و خروج یا مصرف وجوه نقد از موسسه است. هرگونه فعالیتی که در اثر آن وجه نقد موسسه افزایش یابد جریان ورودی وجه نقد و هرگونه فعالیتی که باعث مصرف وجوه نقد موسسه گردد به نام جریان خروج وجه نقد شناخته میشود

از آنجایی که این صورت بر مبنای دریافتها و پرداختهای نقدی تهیه میشود لذا بر خلاف صورت سود و زیان و سود جامع، درک مفاهیم و واژه های معمول آن برای استفاده کنندگان راحت تر است. و نیز با توجه به اینکه این صورت هیچگونه تاثیری از برآوردها و روشهای خاص حسابداری نمی پذیرد لذا اطلاعات منعکس شده در آن ضمن برخورداری از قابلیت مربوط بودن، قابل اتکاء و اعتماد نیز می باشد و به دلیل حذف روشهای گوناگون حسابداری ویژگی قابلیت مقایسه نیز به تامین می گردد.

طبقه بندی جریانان وجه نقد:

۱- جریانات نقدی ناشی از فعالیت‌های عملیاتی

۲- جریانات نقدی ناشی از بازده سرمایه‌گذاریها و سود پرداختی بابت تامین مالی

۳- جریانات نقدی ناشی از مالیات بر درآمد

۴- جریانات نقدی ناشی از فعالیت‌های سرمایه‌گذاری

۵- جریانات نقدی ناشی از فعالیت‌های تامین مالی.

نکته: طبق تعریف اصول پذیرفته شده حسابداری آمریکا وجه نقد شامل وجه نقد و معادلهای وجه نقد است اما در استاندارد ایران معادل وجه نقد به عنوان وجه نقد تلقی نشده است. منظور از معادل وجه نقد سرمایه‌گذاریهای کوتاه مدت بسیار سیالی است که تواما دارای هردو شرط زیر باشد:

۱- به سادگی قابل تبدیل به مبلغ معینی وجه نقد باشند.

۲- سررسید آنها به حدی نزدیک باشد که خطر احتمالی کاهش ارزش آنها ناچیز باشد یا به عبارتی سررسید آنها از زمان تحصیل بیشتر از ۳ ماه نباشد.

نکته: موجودی سکه طلا نزد بانکها و صرافی‌ها به عنوان وجه نقد محسوب نمی‌شود

محاسبه جریان‌های نقدی ناشی از فعالیت‌های عملیاتی

برای تعیین جریان‌های نقدی ناشی از فعالیت‌های عملیاتی از دو روش استفاده می‌گردد:

الف روش مستقیم   ب روش غیر مستقیم

روش مستقیم

۱ محاسبه وجوه نقد دریافتی از مشتریان بابت فروش کالا

فروش خالص = وجوه نقد دریافتی بابت فروش	}	افزایش حساب‌های دریافتی تجاری -	}	افزایش در پیش دریافت فروش +
		کاهش حساب‌های دریافتی تجاری +		کاهش در پیش دریافت فروش -

اگر مانده حسابهای دریافتی در طی یک دوره افزایش یافته باشد نشاندهنده اینست که به همان میزان از فروشهای دوره دریافت نشده است. یعنی مبلغ فروش بر مبنای تعهدی منعکس شده در سودزبان بیشتر از مبلغ واقعی وجه نقد دریافت شده بابت آن است. همین مطلب در مورد حساب پیش دریافت نیز صادق است. در حسابداری تعهدی زمانی که از مشتری پیش دریافت اخذ میشود مانده حساب پیش دریافت افزایش مییابد و به مبلغ فروش منتقل نمی شود. در نتیجه برای محاسبه مبلغ وجه نقد دریافتی از مشتریان در دوره جاری باید این مبلغ (افزایش در پیش دریافت) به فروشهای محاسبه شده با فرض تعهدی اضافه شود.

مثال ۱) اطلاعات زیر از دفاتر شرکت پیشرو در دست است. مبلغ وجه نقد دریافتی از مشتریان چند ریال است؟

فروش نقد	۳۸۰۰۰۰
فروش نسیه	۱۲۰۰۰۰
حسابهای دریافتی	اول دوره ۱۰۰۰۰۰ آخر دوره ۸۵۰۰۰
پیش دریافت فروش	اول دوره ۲۰۰۰۰ آخر دوره ۳۵۰۰۰

۲- محاسبه وجوه نقد دریافتی بابت سایر درآمدها

جریان ورودی وجه نقد ناشی از سایر درآمدها با استفاده از رقم سایر درآمدها (در صورت سود و زیان) و تغییرات در حساب درآمدهای دریافتی و پیش دریافت سایر درآمدها (در ترازنامه) از طریق رابطه زیر به دست می آید:

$$\left. \begin{array}{l} \text{سایر درآمدها} = \text{وجوه نقد دریافتی} \\ \text{بابت سایر درآمدها} \end{array} \right\} \left[\begin{array}{l} \text{افزایش درآمدهای دریافتی} - \\ \text{کاهش درآمدهای دریافتی} + \end{array} \right] \left[\begin{array}{l} \text{افزایش در پیش دریافت سایر درآمدها} + \\ \text{کاهش در پیش دریافت سایر درآمدها} - \end{array} \right]$$

۳- محاسبه وجوه نقد پرداختی به فروشندگان بابت خرید کالا

مبلغ پرداختی به فروشندگان شامل وجه نقد پرداخت شده بابت خریدهای نقد و نسیه دوره جاری ، خریدهای نسیه سالهای قبل و پیش پرداخت خریدهای آتی می باشد . اما از آنجا که در حسابداری تعهدی تمام این پرداختها به عنوان خرید دوره جاری تلقی نمی شوند و در حسابهای مختلفی از جمله حساب پرداختنی تجاری و پیش پرداخت خرید نیز ثبت می شوند لذا جهت محاسبه مبلغ نقدی پرداختی به فروشندگان به مانند قسمت پیشین باید این حسابها مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد.

همانند توضیحات ارائه شده در فرمول اول مشخص است که هرگاه شرکتی خرید نسیه ای انجام دهد بستانکاران تجاری آن شرکت افزایش می یابد اما در ازاء مبلغ افزایش یافته هیچ وجه نقدی از شرکت خارج نشده است لذا هرگونه افزایش در حسابهای پرداختنی تجاری را باید از میزان خرید گزارش شده در صورت سودوزیان کسر کرد تا خالص مبلغ نقدی پرداخت شده مشخص گردد.

از طرف دیگر افزایش در پیش پرداخت خریدهای آتی که جهت محاسبه مبلغ پرداختهای نقدی بایستی به خرید منعکس شده در سودوزیان افزوده شود.

بنابراین جریان خروجی وجه نقد با استفاده از رقم خرید خالص (در صورت سود و زیان) و تغییرات در حساب های پرداختنی تجاری و پیش پرداخت خرید (در ترازنامه) از طریق رابطه زیر به دست می آید:

$$\text{خرید خالص} = \text{وجوه نقد} + \left[\begin{array}{l} \text{افزایش در پیش پرداخت} + \\ \text{افزایش در حساب های پرداختنی تجاری} - \\ \text{کاهش در پیش پرداخت} - \\ \text{کاهش در حساب های پرداختنی تجاری} + \end{array} \right]$$

دانشگاه فنی و مرفه ای شهید پیمان اهواز
جزء مسابرداری مالی، مقطع کاردانی مسابرداری

از آنجا که در سودوزیان مبلغ بهای تمام شده ذکر می شود. برای محاسبه مبلغ خرید خالص در فرمول بالا بایستی از رابطه زیر بهره جست:

بهای تمام شده کالای فروش رفته = (خرید خالص) + (موجودی ابتدا) - (موجودی انتها)

و یا اینکه فرمول زیر را به عنوان جایگزین فرمول ۹ استفاده کرد

افزایش پیش پرداخت + کاهش پیش پرداخت + افزایش موجودی کالا +

بهای تمام شده کالای فروش رفته = مبلغ پرداختی به فروشندگان بابت خرید

کاهش پیش پرداخت - افزایش حسابهای پرداختنی - کاهش موجودی کالا

مثال ۲) اطلاعات زیر از دفاتر شرکت تکتاز صنعت بدست آمده است، وجه نقد پرداختی بابت خرید کالا را محاسبه نمایید ؟

بهای تمام شده کلالی فروش رفته ۲۵۶۰۰۰

بستانکاران اول دوره ۱۴۰۰۰۰ آخر دوره ۱۶۴۰۰۰

پ پ خرید اول دوره ۲۵۸۰۰۰ آخر دوره ۳۸۰۰۰

۳ محاسبه وجوه نقد پرداختی بابت هزینه های عملیاتی

افزایش در پیش پرداخت هزینه ها + افزایش در هزینههای پرداختنی -

هزینه های غیر نقدی - هزینه های عملیات = وجوه نقد پرداختنی بابت هزینه عملیاتی

کاهش در پیش پرداخت هزینه ها - کاهش در هزینههای پرداختنی +

مثال ۳) اطلاعات زیر از دفاتر شرکت مهزیار استخراج شده است. وجه نقد پرداختی بابت هزینه های عملیاتی را محاسبه نمایید ؟

دانشگاه فنی و مرفه ای شهید چمران اهواز
جزء مسابرداری مالی، مقطع کاردانی مسابرداری

شرح	ابتدای دوره	انتهای دوره	هزینه های عملیاتی:
حقوق پرداختنی	۲۱۰۰۰	۳۴۰۰۰	هزینه آب و برق و تلفن ۳۲۵۰۰
بیمه پرداختنی	۳۵۰۰۰	۲۸۰۰۰	هزینه اجاره ساختمان ۳۵۰۰۰
پ پ هزینه ها	۱۴۵۰۰	۱۸۸۰۰	هزینه بیمه ۱۴۰۰۰
			هزینه دستمزد ۳۶۰۰۰
			هزینه استهلاک ۱۸۵۰۰
			سایر هزینه ها ۱۲۰۰۰
			جمع ۱۴۸۰۰۰

نام درس: حسابداری مالی

نام رشته: حسابداری

مدرس: آقای رضا محمدی پور

شماره جلسه: ششم

مقطع تحصیلی درس: کاردانی حسابداری

صورت سود و زیان جامع

هدف از تهیه صورت سود و زیان و صورت سود و زیان جامع، ارائه کلیه درآمدها و هزینه‌های شناسایی شده طی یک دوره مالی می‌باشد.

♦ تمرکز اصلی صورت سود و زیان دوره بردرآمدها و هزینه‌های عملیاتی است. درآمدها و هزینه‌ها تنها در مواردی در صورت سود و زیان منعکس نمی‌شود که به طور مشخص به موجب استانداردهای حسابداری مستقیماً به حساب حقوق صاحبان سرمایه منظور شود.

♦ از آنجایی که جهت تصمیم‌گیری اقتصادی استفاده‌کنندگان صورتهای مالی، آگاهی از کلیه جنبه‌های عملکرد مالی واحد تجاری طی دوره ضرورت دارد، لازم است کلیه درآمدها و هزینه‌های شناسایی شده طی آن دوره مورد ملاحظه قرار گیرد.

♦ بدین لحاظ تهیه و ارائه یک صورت مالی اساسی جدید با عنوان " صورت سود و زیان جامع" لازم است تا میزان افزایش یا کاهش حقوق صاحبان سرمایه از بابت درآمدها و هزینه‌های مختلف دوره نشان داده شود.

♦ از آنجا که صورت سود و زیان جامع دربرگیرنده کلیه درآمدها و هزینه‌های شناسایی شده، اعم از تحقق یافته و تحقق نیافته است، سود یا زیان خالص دوره مالی به عنوان اولین قلم در صورت سود و زیان جامع انعکاس می‌یابد.

♦ این بدان معنی است که صورت سود و زیان دوره، یکی از اقلام صورت سود و زیان جامع را به تفصیل نشان می‌دهد و سایر درآمدها و هزینه‌های شناسایی شده، به‌طور جداگانه در صورت سود و زیان جامع انعکاس می‌یابد.

□ سایر درآمدها و هزینه‌های شناسایی شده شامل موارد زیر است:

♦ الف. درآمدها و هزینه‌های تحقق نیافته ناشی از تغییرات ارزش داراییها و بدهیهای که اساساً به منظور قادر ساختن واحد تجاری به انجام عملیات به نحو مستمر نگهداری می‌شود و به موجب استانداردهای حسابداری مربوط مستقیماً به حقوق صاحبان سرمایه منظور می‌شود (از قبیل درآمدها و هزینه‌های ناشی از تجدید ارزیابی داراییهای ثابت مشهود).

دانشگاه فنی و مرفه ای شهید پیمان اهواز
جزء مسابرداری مالی، مقطع کاردانی مسابرداری

ب. درآمدها و هزینه‌هایی که طبق استانداردهای حسابداری به استناد قوانین آمره مستقیماً در حقوق صاحبان سرمایه منظور می‌شود (از قبیل مابه‌التفاوت‌های حاصل از تسعیر داراییها و بدهیهای ارزی موضوع ماده ۱۳۶ قانون محاسبات عمومی). موارد مندرج در ردیفهای الف و ب، سود یا زیان جامع سال را تشکیل می‌دهد.

تعدیلات سنواتی (مشمول بر آثار انباشته تغییر در رویه‌های حسابداری و اصلاح اشتباه) حسب مورد از سود یا زیان جامع سال کسر یا به آن اضافه می‌شود تا سود یا زیان جامع شناسایی شده در فاصله تاریخ صورتهای مالی دوره قبل و پایان دوره مالی جاری به دست آید

نمونه ای از موارد مندرج در صورت سود و زیان جامع به شرح زیر میباشد:

سود خالص سال *

مازاد تحقق نیافته ناشی از تجدید ارزیابی داراییهای ثابت *

سود (زیان) تحقق نیافته سرمایه‌گذاری بلندمدت *

سود جامع سال مالی *

کسر می‌شود: تعدیلات سنواتی (*)

سود جامع شناسایی شده از تاریخ گزارشگری قبلی *

نام درس: حسابداری مالی

نام رشته: حسابداری

مدرس: آقای رضا محمدی پور

شماره جلسه: هفتم

مقطع تحصیلی درس: کاردانی حسابداری

عنوان: روش تجزیه و تحلیل صورتهای مالی از طریق نسبت های مالی

تقریباً برای هر یک از جنبه های عملکردی شرکت می توان از نوعی نسبت استفاده کرد. تحلیلگران برای شناخت نقاط قوت وضعف شرکت از این نسبتها به عنوان یک ابزار متداول استفاده می کنند. ولی با این نسبتها فقط می توان به عوارض وعلائم موجود پی برد ونه به اصل مسأله یا مشکل. اگر یکی از نسبتها بیش از اندازه زیاد یا کم باشد، می توان به وجود حادثه مهمی در آن شرکت پی برد ولی نمی توان اطلاعات کافی بدست آورد.

این نسبتها به چهار دسته اصلی تقسیم میشوند:

۱- نسبتهای نقدینگی:

سرمایه در گردش خالص- نسبت جاری-نسبت آنی

۲- نسبتهای فعالیت (کار آیی):

گردش موجودی کالا- گردش کل داراییها- متوسط دوره وصول مطالبات - نسبت گردش دارایی ثابت

۳- نسبتهای اهرمی:

نسبت کل بدهیها به حقوق صاحبان سهام-نسبت کل بدهیها به کل داراییها-توان پرداخت بهره-نسبت پوشش هزینه های

ثابت

۴- نسبتهای سود آوری (Profitability Ratios):

نسبت حاشیه سود(سود عملیاتی خالص)-نرخ بازده سرمایه گذاری-ارزش دفتری هر سهم-نسبت پرداخت سود سهام

۱- نسبتهای نقدینگی:

دانشگاه فنی و مرفه ای شهید چمران اهواز
جزء مسابرداری مالی، مقطع کاردانی مسابرداری

با «نسبتهای نقدینگی» می توان قدرت شرکت را در پرداخت بدهیهای جاری (آنگاه که تاریخ سررسید آنها برسد) تعیین کرد. یعنی این نسبتها توانایی شرکت را نسبت به پرداخت تعهدات کوتاه مدت نشان می دهند. اساس کاربرد نسبتهای نقدینگی بر این فرض است که داراییهای جاری، منابع اصلی شرکت برای پرداخت بدهیهای جاری هستند. وجه نقد برای تداوم فعالیت شرکتها وسازمانها بسیار اهمیت دارد، مخصوصاً زمان بحرانهای اقتصادی که قیمت مواد اولیه ولوازم وتجهیزات وقطعات یدکی گران می شود. این نسبتها برای بانکها ومؤسساتی که اعتبارات وتسهیلاتی می دهند نیزاهمیت زیادی دارد، دلیل آن اینستکه اگر شرکت به لحاظ نقدینگی ضعیف باشد ممکن است توان پرداخت بموقع وامها وبهره های ناشی از آن را نداشته باشد. لذا مدیران مالی به تجزیه وتحلیل نسبتهای نقدینگی می پردازند ونقاط ضعف وقوت آنها را شناسایی کرده تا شرکت را از دچار شدن به کمبود نقدینگی خلاص نمایند. برای روشن شدن موضوع ترازنامه و صورت حساب سود و زیان یک شرکت فرضی در زیر آمده است. علاوه بر این نسبت های استاندارد یا هدف نیز درج شده است. اکنون محاسبات نسبت های مالی شرکت فوق را محاسبه و با استاندارد مربوطه مقایسه و تجزیه و تحلیل می نمایم.

تراز نامه شرکت گاما در آخر سال مالی ۱۳۸۸

بدهی ها و حقوق صاحبان سهام		دارایی ها	
۳۰۰,۰۰۰	حساب های پرداختی	۱۲۰,۰۰۰	وجه نقد
۵۰۰,۰۰۰	اسناد پرداختی	۸۰,۰۰۰	اوراق بهادار قابل فروش
۴۰,۰۰۰	بدهی های معوق	۸۰۰,۰۰۰	خالص حساب های دریافتی
۸۶۰,۰۰۰	بدهی های بلند مدت	۱,۰۰۰,۰۰۰	موجودی کالا
۵۰۰,۰۰۰	سهام عادی	۲,۰۰۰,۰۰۰	ناخالص ماشین آلات و تجهیزات
۱,۰۰۰,۰۰۰	سود انباشته	(۸۰۰,۰۰۰)	ذخیره استملاک
۳,۲۰۰,۰۰۰		۳,۲۰۰,۰۰۰	

صورت سود و زیان برای سال مالی منتهی به آخر سال ۱۳۹۲

۶,۰۰۰,۰۰۰	فروش خالص
۴,۵۰۰,۰۰۰	بهای تمام شده کالای فروش رفته

دانشگاه فنی و مرفه ای شهید پیمان اهواز
جزء مسابرداری مالی، مقطع کاردانی مسابرداری

۱,۵۰۰,۰۰۰	سود ناخالص فروش
	هزینه عملیاتی:
۵۲۵,۰۰۰	فروش
۳۷۵,۰۰۰	اداری و عمومی
(۹۰۰,۰۰۰)	کل هزینه های عملیاتی
۶۰۰,۰۰۰	سود عملیاتی
۲۶,۰۰۰	سایر درآمد ها
۶۲۶,۰۰۰	سود ناخالص
	کسر می شود:
۱۱۰,۰۰۰	بهره ی بدهیهای بلند مدت
۸۶,۰۰۰	بهره اسناد پرداختنی
۱۹۶,۰۰۰	کل هزینه بهره
۴۳۰,۰۰۰	سود قبل از پرداخت مالیات
۰۰۰,۱۴۵	مالیات
۲۸۵,۰۰۰	سود خالص

مهمترین نسبتهای نقدینگی به شرح زیر می باشند

(۱-۱) - سرمایه در گردش خالص

سرمایه در گردش خالص عبارت است از مقدار داراییهای جاری که در طول یکسال در فعالیتهای شرکت جریان دارد و برای محاسبه آن از فرمول زیر استفاده می شود:

بدهیهای جاری - داراییهای جاری = سرمایه در گردش خالص

$$۲,۰۰۰,۰۰۰ - ۸۴۰,۰۰۰ = ۱,۱۶۰,۰۰۰$$

دانشگاه فنی و مرفه ای شهید پیمان اهواز
جزء مسابرداری مالی، مقطع کاردانی مسابرداری

داراییهای جاری : به داراییهایی گفته می شود که در مدت یکسال قابل تبدیل به پول نقد باشند و یا اینکه در ظرف مدت یکسال به فروش رفته و یا مصرف شوند.

وجه نقد سرمایه گزاری های کوتاه مدت حساب های دریافتی موجودی کالا

بدهیهای جاری : به بدهیهایی گفته می شود که در مدت یکسال می بایست از محل داراییهای جاری پرداخت شوند و یا از طریق ایجاد بدهیهای دیگر قابل پرداخت باشند.

اسناد پرداختی حساب های پرداختی هزینه های معوق

۱-۲ - نسبت جاری

این نسبت از تقسیم داراییهای جاری بر بدهیهای جاری حاصل می شود . این نسبت نشان دهنده توانایی شرکت در پرداخت بدهیهای جاری از محل داراییهای جاری اش می باشد . این نسبت قبل از وقوع مشکلات مالی در شرکت ممکن است افزایش یابد ، پس اگر این نسبت در مدت چند ماه افزایش یابد نشانه بروز مشکلات مالی در آینده نزدیک می باشد. این نسبت را باید با نسبت سال قبل مقایسه کرده و آنگاه به تجزیه و تحلیل علل افزایش و یا کاهش آن پرداخت. برخی از تحلیلگران مالی اعتقاد دارند که عدد ۲ گزینه ی مناسبی برای این نسبت می باشد ، زیرا زمان هجوم طلبکاران در بحرانهای اقتصادی جهت دریافت طلب خود ، شرکت قادر است نه تنها طلب آنها را پرداخت نماید بلکه می تواند معادل ۱۰۰٪ مبلغ بدهیهای جاری را نیز برای ادامه فعالیت شرکت باقی بگذارد . آنها بر این باورند که نسبتهای جاری هر اندازه بزرگتر باشد ، آن شرکت در پرداخت بدهیهای جاری با مشکلات کمتری روبه رو می شود . سازمانهای وام دهنده نیز همواره اصرار می ورزند که نسبت جاری شرکت در حد ۲ یا بیش از آن باشد و آن را شرط پرداخت وامهای صنعتی و بازرگانی می پندارند . این عدد ۲ ، پایه و اساسی جزسلیقه شخصی وام دهندگان ندارد. درعین حال ، بسیاری از متخصصانی که توان مالی شرکتها را تجزیه و تحلیل می کنند چنین می پندارند که اگر نسبت مالی شرکتی کمتر از ۲ باشد ، موضوع قدرت نقدینگی شرکت سؤال بر انگیز می شود. و از دید دیگر اگر جواب این نسبت از عدد ۲ بیشتر باشد این معنا را می دهد که مدیریت شرکت پول نقد زیادی را نگهداری می کند یعنی به طور منطقی و کارا نمی تواند از پول نقد استفاده کند ، در صورتیکه مدیریت می تواند با ایجاد بدهی های کوتاه مدت فعالیتهای شرکت را رو به افزایش دهد . برای محاسبه این نسبت از فرمول زیر استفاده می شود:

بدهیهای جاری / داراییهای جاری = نسبت جاری

$$2000000 / 840000 = 2/38$$

۳-۱- نسبت آنی

نسبت آنی که نسبت سریع نیز به آن می گویند ، وضعیت دقیق نقدینگی شرکت را نشان می دهد و تقریباً اهدافی مشابه به اهداف نسبت جاری را تأمین می کند ، ولی در محاسبه این نسبت ، مقدار موجودی کالا حذف می شود ؛ زیرا از بین اقلام داراییهای جاری ، موجودی کالا معمولاً کمترین قدرت نقدینگی را دارد و از این رو با استفاده از نسبت آنی ، توان شرکت در پرداخت بدهیهای آن تعیین می شود . (البته از راه فروش اقلامی از دارایی که بیشترین قدرت نقدینگی را دارند و می توان براحتی آنها را به پول نقد تبدیل کرد). برای محاسبه نسبت آنی از فرمول زیر استفاده می شود:

بدهیهای جاری / (پیش پرداخت + موجودی کالا) - داراییهای جاری = نسبت آنی

$$(2000000 - 1000000) / 840000 = 1/19$$

اگر شرکتی بخواهد با استفاده از داراییهای آنی (موجودی کالا منهای داراییهای جاری)، بدهیهای جاری خود را پردازد ، باید داراییهای آنی (آنها که بالاترین قدرت نقدینگی را دارند) بیش از بدهیهای جاری یا با آن برابر باشد ؛ از این رو برخی از تحلیلگران مالی اعتقاد دارند که عدد ۱ یا ۱۰۰٪ جواب مناسبی برای این نسبت می باشد ، زیرا در اینصورت قدرت مانوردهی شرکت جهت پرداخت بدهیهای جاری به حدی است که بدون نیاز به فروش موجودی کالا و یا برگشت پیش پرداختها ، شرکت قادر خواهد بود بدهیهای جاری خود را به صورت آنی و فوراً پرداخت نماید. و آنها بر این باورند که عدد ۱ مرز بین قدرت نقدینگی کافی و قدرت نقدینگی ناکافی شرکت است.

برای ترمیم و رفع این مشکل که شرکت نتواند بدهیهای جاری خود را از محل داراییهای آنی اش پرداخت نماید می توان ۲ راه را پیشنهاد کرد:

الف) آنکه بخشی از داراییهای بلند مدت خود را به کوتاه مدت تبدیل کند.

ب) آنکه بخشی از بدهیهای کوتاه مدت خود را به بلند مدت تبدیل کند .

که شایان ذکر است اخذ وام بلند مدت از بانکها جهت بهبود وضع نقدینگی شرکت می تواند راه مناسبتری باشد.

۲ - نسبتهای فعالیت (کار آیی):

دانشگاه فنی و مرفه ای شهید پیمان اهواز
جزء مسابرداری مالی، مقطع کاردانی مسابرداری

با استفاده از نسبتهای فعالیت می توان درجه کارایی شرکت را از نظر استفاده مؤثر از منابع ومدیریت بر داراییها تعیین نمود. کارایی یعنی گردش سریع ارقام دارایی ، واز این رو ، این نسبتها را « نسبتهای فعالیت » می نامند. داراییها برای ایجاد درآمد وفروش محصول وخدمات بکار گرفته می شوند . به عنوان مثال موجودی کالا در انبار با اندازه مناسب باعث فروش می شود و کمبود آن شرکت را با کاهش فروش ونتیجتاً کاهش درآمد مواجه می کند. از این رو در محاسبه این نوع نسبتها روی برخی ارقام دارایی ، مانند موجودی کالا یا حساب بدهکاران ، تأکید بیشتری می شود ودر سایر موارد به کل فعالیت شرکت توجه می شود ودر این جا به بحث در مورد ۳ نمونه از این نسبتها می پردازیم.

(۲-۱) - گردش موجودی کالا:

با استفاده از این نسبت ، گردش موجودی کالای شرکت (یعنی تعداد دفعاتی که شرکت در سال موجودی کالای خود را می فروشد) محاسبه می شود و برای محاسبه آن از فرمول زیر استفاده می کنیم.

متوسط موجودی کالا / بهای تمام شده کالای فروخته شده = گردش موجودی کالا

$$4500000 / 1000000 = 4.5$$

به طور معمول ، نسبت گردش زیاد موجودیها نشانه کارایی مدیریت شرکت است . در صورت ثابت بودن سایر عوامل ، نسبت گردش زیاد مطلوبتر از نسبت گردش پایین است.

نسبتهای فعالیت از نظر اصولی و عملی ، مسائل ومشکلاتی دارند . برای مثال ، گاهی نسبت گردش زیاد موجودیها نشانه این است که مقدار موجودیهای شرکت پاسخگوی تقاضای مشتریان نیست و این بدان معناست که شرکت تعدادی از مشتریان خود را از دست می دهد. از طرف دیگر ، نسبت گردش پایین موجودیها نشانه این است که شرکت ارقام جدیدی بر تولیدات خود افزوده است وباید برای هر یک از ارقام ، حداقلی از موجودی را نگه دارد. در این جا ، اگر فقط به گردش موجودیها توجه شود ، نتیجه گمراه کننده ای بدست خواهد آمد.

عددی که برای محاسبه نسبت گردش موجودی کالا در مخرج کسر قرار می گیرد بحث برانگیز است . از آنجاکه منظور از محاسبه این نسبت تعیین نرخ گردش موجودیهاست ، بهتر است عددی که در مخرج قرار می گیرد متوسط یا میانگین مقدار موجودیهای شرکت در طول سال باشد ، ولی در بسیاری از موارد ، ارقامی که در مخرج این کسر قرار می گیرد ارزش موجودیها در « یک مقطع زمانی » است واگر این عدد نشاندهنده میانگین سالانه موجودیها نباشد . (مثلاً نمی تواند نوسانات فصلی را از نظر تولید وفروش نشان دهد) ، باید اعتراف کرد که چنین نسبتی نمی تواند کاربرد چندانی داشته باشد.

دانشگاه فنی و مرفه ای شهید چمران اهواز
جزوه مسابرداری مالی، مقطع کاردانی مسابرداری

۲-۲) - گردش کل داراییها :

این نسبت رابطه بین مقدار داراییها را در یکسال ونیز حجم فعالیت شرکت را در همان سال نشان می دهد و برای محاسبه آن از فرمول زیر استفاده می شود:

کل داراییها / خالص فروش = گردش کل داراییها

$$۱.۸۷ = ۳,۲۰۰,۰۰۰ / ۶,۰۰۰,۰۰۰$$

با استفاده از نسبت گردش داراییها می توان سطح فروش شرکت را (با توجه به ظرفیت تولید آن) محاسبه نمود . با فرض اینکه قیمتتها ثابت بماند ، هنگامی که شرکت به ظرفیت تولیدی خود برسد ، این نسبت به حداکثر خواهد رسید . کاهش این نسبت احتمالاً نشانه کاهش حجم فعالیت شرکت است واز این رو ، پایین آمدن گردش کل داراییها ممکن است نوعی اخطار تلقی شود وشخص تحلیلگر را وادار کند برای پی بردن به علل مربوط به کاهش حجم فعالیت ، نسبتهای ی مربوط به اقلام خاصی از داراییها را محاسبه کند.

۲-۳) - متوسط دوره وصول مطالبات

با محاسبه متوسط « دوره وصول مطالبات » می توان زمان یا تعداد روزهایی که طول می کشد تا شرکت مطالبات خود را وصول کند مشخص کرد . با استفاده از این نسبت می توان رابطه بین فروشهای نسبه ومطالبات کوتاه مدت شرکت را تعیین کرد. محاسبه این نسبت در دو مرحله انجام می شود : ابتدا کل فروش نسبه را بر عدد ۳۶۰ تقسیم می کنند تا متوسط فروش نسبه شرکت در یک روز به دست آید وسپس برای محاسبه متوسط دوره وصول مطالبات ، حسابهای دریافتنی یا حساب بدهکاران را بر متوسط فروش نسبه در یک روز تقسیم می کنند. دو فرمول محاسبه به شرح زیر می باشد:

$$۳۶۰ / \text{فروش نسبه در سال} = \text{متوسط فروش نسبه در روز}$$

$$۱۶۶۶۷ = ۳۶۰ / ۶,۰۰۰,۰۰۰$$

$$\text{متوسط فروش نسبه در روز} / \text{حسابهای دریافتنی} = \text{متوسط دوره وصول مطالبات}$$

$$۴۸ = ۱۶۶۶۷ / ۸۰۰,۰۰۰$$

محاسبه این نسبت دارای اشکالاتی به شرح زیر است

دانشگاه فنی و مرفه ای شهید پیمان اهواز
جزء مسابرداری مالی، مقطع کاردانی مسابرداری

اول اینکه شرکت ، آمار فروش خود را به تفکیک فروش نقد ونسیه منتشر نمی کند، در این صورت تحلیلگر مجبور می شود کل فروش را نسیه فرض کرده ، وبا تقسیم آن به عدد ۳۶۰ متوسط فروش نسیه روزانه را محاسبه کند.

دوم اینکه فروش بعضی شرکتها دارای نوسانات فصلی است که خود در میزان حسابهای دریافتی تأثیر می گذارد وبنابر این بر حسب اینکه فروش فصلی در تاریخ ترازنامه چگونه باشد ، متوسط دوره وصول مطالبات می تواند کمتر یا بیشتر از حد واقع گردد. در این صورت بهتر است که به جای استفاده از مانده حسابهای دریافتی در تاریخ ترازنامه از متوسط مانده حسابهای دریافتی در پایان هر فصل استفاده کنیم. برای تفسیر درست متوسط دوره وصول مطالبات باید دقت زیادی شود وافزایش یا کاهش این نسبت را نباید مبنایی برای کسب تجربیات شرکت (در امر فروش نسیه) دانست.

۴-۲) نسبت گردش دارایی ثابت

این نسبت با تقسیم فروش خالص بر داراییهای ثابت (خالص ماشین آلات و تجهیزات) محاسبه می شود و برابر است با :

داراییهای ثابت / فروش = نسبت گردش دارایی ثابت

$$۶,۰۰۰,۰۰۰ / ۳,۲۰۰,۰۰۰ = ۱,۸۷$$

نسبت مزبور ، میزان استفاده از دارایی ثابت را اندازه گیری میکند. نسبت گردش دارایی ثابت به بسیار پایین ، به معنی سرمایه گذاری بیش از حد در ماشین آلات و تجهیزات، در مقایسه با ارزش محصول تولیدی است. در این موارد ممکن است فروش برخی از داراییهای ثابت و سرمایه گذاری وجوه حاصل به شکل کارآمدتر و یا استفاده از آن برای بازپرداخت بدهی یا توزیع به شکل سود سهام به نفع شرکت باشد.

۳- نسبتهای اهرمی

نسبتهای بدهی را نسبتهای اهرمی هم می نامند که معنا ومفهوم عبارت از توانائی شرکت در پرداخت بدهی هایش می باشد. نسبتهای اهرمی نشان دهنده مقدار استفاده از بدهیها در ساختار سرمایه وتأمین مالی شرکت می باشد.

این نسبتها را می توان به دو دسته تقسیم نمود : یک دسته به بخش بدهیها و حقوق صاحبان سهام (مندرج در ترازنامه) مربوط می شود ومیزان منابعی را که شرکت از راه گرفتن وام تأمین کرده است (منظور ؛ نه از محل

دانشگاه فنی و مرفه ای شهید پیمان اهواز
جزء مسابرداری مالی، مقطع کاردانی مسابرداری

منابعی که صاحبان سهام (به عنوان سرمایه) در شرکت آورده اند (نشان می دهد. نمونه های آن عبارتند از: نسبت کل بدهیها به حقوق صاحبان سهام و نسبت کل بدهیها به کل داراییها.

ودسته دوم توان شرکت در ایجاد سود کافی برای پرداخت بهره بدهیهای شرکت را نشان می دهد. ویک نمونه از آن، توان پرداخت بهره یا پوشش هزینه بهره است. و نسبتهای دیگر به رابطه بین سود و میزان بدهی مربوط می شوند.

۱-۳) نسبت کل بدهیها به حقوق صاحبان سهام

این نسبت نشان می دهد که چه مقدار از منابع مالی از طریق بدهی حاصل شده است و چه مقدار از طریق صاحبان سهام. یعنی مقدار منابع مالی شرکت که بوسیله بستانکاران تأمین شده است. و برای محاسبه آن از فرمول زیر استفاده می شود:

حقوق صاحبان سهام / مجموع بدهیهای = نسبت بدهیها به حقوق صاحبان سهام

سهام عادی + سود انباشته = حقوق صاحبان سهام

$$۱,۰۰۰,۰۰۰ + ۵۰۰,۰۰۰ = ۱,۵۰۰,۰۰۰$$

$$۸۶۰,۰۰۰ / ۱۵۰,۰۰۰ = ۰,۵۷$$

اگر در یک شرکت میزان جواب این نسبت برای دو سال متوالی در نظر گرفته شود و جواب نسبت برای سال دوم کمتر از سال اول شود می توان این کاهش را به ۳ دلیل توجیه نمود:

یکی از بدهیهای بلند مدت شرکت که سررسید شده بود، باز پرداخت شده الف_

ب- این شرکت از راه فروش تعداد دیگری سهم عادی، بر مقدار حقوق صاحبان سهام افزوده

ج_ بر مقدار حساب سود انباشته نیز افزوده باشد

۲-۳) نسبت کل بدهیها به کل داراییها

این نسبت نیز نشان می دهد که چند درصد از کل داراییها از محل بدهیها حاصل می شود و چه مقدار توسط صاحبان سهام آورده شده است. اگر این نسبت از عدد یک کم شود، در صد کل وجوهی که از محل حقوق صاحبان سهام تأمین شده است بدست می آید. بدهیهای جاری در این نسبت گنجانده می شوند و برای محاسبه آن، کل بدهیها را بر کل داراییها تقسیم می کنیم. و فرمول محاسبه آن به شرح زیر است:

دانشگاه فنی و مرفه ای شهید چمران اهواز
جزء مسابرداری مالی، مقطع کاردانی مسابرداری

کل داراییها / کل بدهیها = نسبت کل بدهیها به کل داراییها

$$۱,۷۰۰,۰۰۰/۳,۲۰۰,۰۰۰=۰,۵۳$$

نسبت وامی که اینگونه محاسبه می شود ، کاربردهای متعددی دارد. برای مثال ، بسیاری از تحلیلگران مالی برایین باورند که هر یک از شرکتها نوعی ساختار سرمایه خاص برای خود دارند (و به نظر خودشان از این راه می توانند ثروت سهامداران را به حداکثر برسانند) . بعلاوه ، از این نسبتها غالباً به عنوان شاخصهایی برای تعیین ریسک مالی استفاده می کنند ؛ یعنی یک استقراض باعث می شود شرکت بخش بیشتری از منابع خود را از محل گرفتن وام تأمین کند و احتمال اینکه آن شرکت در باز پرداخت برخی از وامهای خود ناتوان بماند (ناتوانی شرکت در بازپرداخت تعهدات ایجاد شده) و ورشکست شود افزایش می یابد . مؤسسات اعتباری و وام دهندگان شرایط وامهای خود را بر اساس این نسبتها تعیین می کنند. اگر سازمان وام دهنده ای احساس کند که شرکت در خواست کننده وام بدهیهای نسبتاً سنگینی دارد ، احياناً از وی می خواهد که بهره بیشتری بپردازد یا داراییهای بیشتری را وثیقه آن وام قرار دهد ؛ زیرا از نظر وام دهنده این نوع طرحها ریسک بیشتری دارند.

۳-۳) توان پرداخت بهره

این نسبت نشان می دهد که سود قبل از بهره و مالیات چند برابر بهره پرداختنی شرکت است و در نتیجه توان پرداخت بهره وامهای دریافتی توسط شرکت را نشان می دهد . برای محاسبه آن از فرمول زیر استفاده می کنیم:

بهره پرداختنی / سود قبل از بهره و مالیات = توان پرداخت بهره

$$(۱۹۶۰۰۰+۴۳۰۰۰۰)/۱۹۶۰۰۰=۳/۱$$

مفهوم ضمنی این نسبت این است که مقدار سود باقیمانده (پس از کسر هزینه های تولید ، عملیاتی و اداری از خالص فروش صرف پرداخت هزینه بهره وام می شود ، ولی « سود قبل از بهره و مالیات » دارای مفهوم سود است و صحیح نیست که آن را به طور مستقیم به عنوان یکی از شاخصهای سنجش جریان نقدی به کار ببریم ، بلکه یکی از شاخصهای غیر مستقیم است که بوسیله آن توان شرکت در پرداخت بهره وام محاسبه می شود.

گاهی کاهش این نسبت به معنای افزایش ریسک مالی است . اگر مقدار این نسبت از حد معینی بگذرد ، سازمانهای وام دهنده از درخواست کننده وام بهره بیشتری طلب کرده ، شرایط سخت تری را تعیین می کنند.

۳-۴) -نسبت پوشش هزینه های ثابت

نسبت پوشش هزینه های ثابت از تقسیم سود در دسترس برای پرداخت هزینه های ثابت بر پرداخت هزینه های ثابت بدست می آید. هزینه های ثابت شامل تمامی مخارج ثابت از جمله هزینه بهره وام ها، پرداخت اجاره و غیره هست. هزینه ثابت جریان نقدینه خروجی است که شرکت بدون خدشه دار کردن توافق های قراردادی خود نمی تواند از پرداخت آن خودداری کند. مثلاً شرکت در دوره های مختلف ذخیره ای برای باز پرداخت وام های بلند مدت کنار می گذارد. یا به مالک ماشین الات و تجهیزات اجاره پرداخت میکند این ها هزینه های ثابت هستند بنابراین نسبت پوشش هزینه های ثابت عبارت است از:

ذخیره قبل از کسر مالیات / در امد(سود) عملیاتی+ سایر در آمد ها = نسبت پوشش هزینه های ثابت+ هزینه بهره

$$26,000 + 600,000 / 430,000 + 196,000 = 1$$

۴- نسبت های سود آوری (Profitability Ratios)

نسبت های سود آوری، میزان سود آوری شرکت در یک دوره را نشان می دهد. این نسبت ها توانائی سود آوری و تحصیل سود و بازده کافی سرمایه گذاری، معیار سلامت مالی و مدیریت مؤثر شرکت را نشان می دهند. سرمایه گذاران حاضر نیستند در شرکتهایی سرمایه گذاری کنند که سود آوری ضعیفی دارند. سود آوری ضعیف، بر قیمت بازار سهام و توانائی پرداخت سود سهام شرکت تأثیر منفی دارند. اعتبار دهندگان علاقه ندارند به چنین شرکتهایی وام و اعتبار بدهند، زیرا ممکن است شرکت قادر به پرداخت بدهی آنها نباشد.

(سود عملیاتی خالص) (۱-۴) - نسبت حاشیه سود

این نسبت را نسبت حاشیه سود خالص هم می نامند و بوسیله آن، سود آوری هر ریال از فروش را محاسبه می کنند. این نسبت حجم فروش و سیاست قیمت گذاری و ساختار هزینه را نیز نشان می دهد. حسابداران شرکت ممکن است در یابند که حاشیه سود شرکت مطلوب نیست ولی بطور دقیق ندانند نقش هر یک از عوامل مطرح شده در پایین بودن حاشیه سود چیست. برای محاسبه آن از فرمول زیر استفاده می شود:

(خالص فروش / سود پس از کسر مالیات) = نسبت حاشیه سود خالص (بازده فروش)

$$10\% = (600,000 / 600,000) * 100$$

دانشگاه فنی و مرفه ای شهید چمران اهواز
جزء مسابرداری مالی، مقطع کاردانی مسابرداری

۲-۴) - نرخ بازده سرمایه گذاری

نرخ بازده سرمایه گذاری میزان سود به ازای هر ریال از وجوه سرمایه گذاری شده در شرکت را محاسبه می کند. این نرخ، رابطه بین حجم سرمایه گذاری شرکت و سود را تعیین می کند. اگر یک شرکت بر سرمایه گذاریهای خود بیفزاید (داراییهایش را افزایش دهد)، ولی نتواند به تناسب، مقدار سود پس از کسر مالیات خود را افزایش دهد، نرخ بازده سرمایه گذاری اش کاهش می یابد؛ بنابراین این، افزایش حجم سرمایه گذاری شرکت، به خودی خود باعث بهبود ثروت سهامداران نمی شود. نرخ بازده سرمایه گذاری از اهمیت زیادی برخوردار است. این نرخ به دو صورت ذیل محاسبه می گردد.

الف) - بازده مجموع دارایی ها

این نسبت از تقسیم سود خالص بعلاوه بهره ی وام ها بر مجموع داراییها حاصل می شود. نسبت بازده مجموع داراییها، بازده بعد از مالیات بر درآمد شرکت را از نظر سهامداران و وام دهندگان در مقایسه با کل سرمایه گذاری آن ها نشان می دهد. نرخ مزبور بازده ای است که شرکت برای تمام سرمایه گذارانش، از جمله وام دهندگان، تحصیل کرده است.

مجموع دارایی ها / سود خالص + هزینه بهره = بازده مجموع دارایی ها

ب) - نرخ بازده حقوق صاحبان سهام

نرخ بازده حقوق صاحبان سهام را ROE یا نرخ بازده ارزش ویژه می نامند. با استفاده از این نسبت سود شرکت در ازای هر یک ریال حقوق صاحبان سهام محاسبه می شود؛ به این ترتیب که «سود پس از کسر مالیات» را بر «حقوق صاحبان سهام» تقسیم می کنند. با استفاده از نرخ بازده حقوق صاحبان سهام رابطه بین سود و ارزش ویژه شرکت مشخص می شود. زمانی که شرکتی وامهای کوتاه مدت و بلند مدت داشته باشد، افزایش ثروت سهامداران در صورتی امکانپذیر است که نرخ بازده سرمایه گذاری از نرخ بهره این وامها بیشتر باشد. در این صورت، مازاد نرخ بازده (نسبت به نرخ هزینه وام) به سهامداران شرکت تعلق می گیرد. اما اگر نرخ بازده شرکتی از نرخ هزینه بهره کمتر باشد، نرخ بازده حقوق صاحبان سهام کاهش می یابد. برای محاسبه آن از فرمول زیر استفاده می شود:

حقوق صاحبان سهام / سود پس از کسر مالیات = نرخ بازده حقوق صاحبان سهام

$$(285000/1500000) * 100 = 19.3\%$$

دانشگاه فنی و مرفه ای شهید پیمان اهواز
جزء مسابرداری مالی، مقطع کاردانی مسابرداری

— نقاط قوت و ضعف نسبت‌های مالی:

کاربرد مناسب نسبت‌ها و تجزیه و تحلیل درست آنها به شناخت نقاط قوت و ضعف این نسبت‌ها بستگی دارد. در این بخش، نقاط قوت و ضعف شناخته شده تجزیه و تحلیل‌ها را به اختصار بیان می‌کنیم:

: نقاط قوت. مزایای این روش تجزیه و تحلیل نسبت‌ها عبارتند از

۱- محاسبه این نسبت‌ها نسبتاً ساده است

۲- با این نسبت‌ها معیاری برای مقایسه بین فعالیت شرکت در یک دوره زمانی بدست می‌آید و نیز می‌توان نسبت‌های محاسبه شده را با «متوسط صنعت» مقایسه کرد.

۳- رای تعیین روند سنواری شرکت و تغییراتی که احتمالاً در این روند رخ داده است و نیز تعیین اعداد غیر عادی می‌توان از روش تجزیه و تحلیل نسبت‌ها استفاده کرد.

۴- در امر شناخت مشکلات شرکت‌ها محاسبه این نسبت‌ها سودمند است.

۵- اگر روش مبتنی بر تجزیه و تحلیل نسبت‌ها با روش‌های دیگر (مثل روش‌های اقتصادسنجی) ادغام شود، این نسبت‌ها می‌تواند در فرایند ارزیابی و قضاوت نقش مهمی بازی کنند.

نقاط ضعف. معایب این روش عبارتند از:

۱- اگر فقط به یکی از این نسبت‌ها توجه شود، فایده چندانی نخواهد داشت.

۲- نسبت‌ها راه حل مشکلات نیستند و با استفاده از این نسبت‌ها نمی‌توان به علل اصلی مشکلات شرکت پی برد و نسبت‌ها تنها نشان دهنده مشکلات می‌باشند

۳- شخص تحلیلگر در تفسیر داده‌ها بسادگی دچار اشتباه می‌شود و احتمال دارد براحتی آنها را غلط تفسیر کند؛ برای مثال، کاهش مقدار یک نسبت، الزاماً به معنای وقوع رخدادی نا مطلوب نیست.

۴- تقریباً هیچ استاندارد قابل قبولی وجود ندارد که بتوان آن را مبنای مقایسه با نسبت یا مجموعه‌ای از نسبت‌ها قرارداد. نباید مبنای قضاوت را منحصرأ نسبت‌هایی بدانیم که به اصطلاح «نسبت‌های صنعت» نامیده می‌شوند؛ زیرا نسبت‌های متعلق به عملکرد بیش از نیمی از شرکت‌ها کمتر از «نسبت‌های صنعت» مربوطه هستند.